

UIT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Det juridiske fakultet

Politisk eksponerte personer

Hva er en politisk eksponert person, og hvordan behandles politisk eksponerte personer i et antihvitvaskingsperspektiv?

Ivar Andreas Forn

Liten masteroppgave i rettsvitenskap vår 2019

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
1.1	Tema og problemstilling	1
1.2	Aktualitet	3
1.3	Rettskildebildet.....	5
1.4	Videre fremstilling	6
2	BAKGRUNN	7
2.1	Innledning.....	7
2.2	EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv	7
2.3	Financial Action Task Force (FATF).....	9
2.4	Hvorfor utvidet definisjon av politisk eksponert person	11
2.5	Risikobasert tilnærming	12
2.5.1	Virksomhetens art og omfang	14
3	LEGALDEFINISJONEN AV POLITISK EKSPONERT PERSON.....	15
3.1	Innledning.....	15
3.2	Generell definisjon av politisk eksponert person	15
3.3	Person som innehar eller har hatt en stilling eller verv	16
3.4	Statsoverhode, regjeringsjef, minister eller assisterende minister.....	18
3.5	Medlem av nasjonalforsamling	19
3.6	Medlem av styrende organ i politisk parti.....	20
3.7	Medlem av høyere rettsinstans som treffer beslutning som ikke bare eller unntaksvis kan ankes	22
3.8	Medlem av styre i riksrevisjon, revisjonsdomstol eller sentralbank	24
3.9	Ambassadør, chargé d'affaires eller militær offiser av høyere rang	26
3.10	Medlem av administrativt, ledende eller kontrollerende organ i statlig foretak	27
3.11	Direktør, styremedlem eller annen person i øverste ledelse i internasjonal organisasjon.....	29

3.12	Nært familiemedlem: foreldre, ektefelle, registrert partner, samboer og barn, samt barns ektefelle, registrert partner eller samboer	30
3.13	Kjent medarbeider	31
3.14	Reell rettighetshaver	32
3.15	Oppsummering	33
4	BEHANDLING AV POLITISK EKSPONERTE PERSONER I ET ANTIHVITVASKPERSPEKTIV	34
4.1	Innledning.....	34
4.2	Kundetiltak	34
4.3	Forsterkede kundetiltak overfor politisk eksponerte personer	36
4.4	Godkjenning av overordnet.....	36
4.5	Tilstrekkelige tiltak	38
4.5.1	Fastslå midlenes opprinnelse.....	38
4.6	Løpende oppfølging av politisk eksponerte personer	39
4.7	Lister av politisk eksponerte personer.....	40
4.8	Offentlig tilgjengelig informasjon.....	41
4.9	Oppsummering	41
5	RETTSPOLITISK DRØFTELSE	42
5.1	Legaldefinisjonen av politisk eksponerte personer	42
5.1.1	Nært familiemedlem av politisk eksponerte personer – forslag til endring	43
5.2	Kundetiltak for politisk eksponerte personer	44
5.2.1	Ulike klasser av politisk eksponerte personer	44
5.2.2	Forslag til utarbeidelse av felles norsk liste	44
6	KONKLUSJON	46
	KILDELISTE	48

1 INNLEDNING

1.1 Tema og problemstilling

Tema for denne oppgaven er behandlingen av politisk eksponerte personer i Lov 1. juni 2018 nr. 23 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven).

Følgende problemstilling vil være utgangspunkt for den videre drøftelsen: Hva er en politisk person, og hvordan behandles politiske personer i et antihvitvaskingsperspektiv?

Politisk eksponerte personer er ikke en ny problemstilling innenfor arbeidet mot antihvitvask og terrorfinansiering, men har fått stadig større fokus og omfang i den senere tid. Allerede i 2003 kom Financial Action Task Force (heretter benevnt FATF) med «*mandatory requirements*» om politisk eksponerte personer. Senere, i 2012 ble definisjonen utvidet til også å gjelde innenlandske politisk eksponerte personer og politisk eksponerte personer involvert i internasjonale organisasjoner.¹ Dette på bakgrunn av United Nations Convention Against Corruption (UNCAC) artikkel 52 hvor politisk eksponerte personer er definert som «*individuals who are, or have been, entrusted with prominent public functions and their family members and close associates, and includes both domestic and foreign PEPs*».²

Bakgrunnen for at en slik definisjon ble laget var at man ønsket å forsterke arbeidet med å bekjempe korrupsjon i verden. I denne vurderingen la man at personer involvert i politikk hadde forhøyet risiko for å kunne involveres innenfor korrupsjon. FATF støtter arbeidet mot korrupsjon, men har også tatt dette enda et steg videre, og har etterhvert definert politisk eksponerte personer til også å gjelde innenfor antihvitvask og terrorfinansiering.

---

¹ FATF GUIDANCE, POLITICALLY EXPOSED PERSONS (RECOMMENDATIONS 10 AND 12) punkt 3.

² United Nations Convention Against Corruption, New York 2003 artikkel 52

Norge har gjennom EØS – avtalen og gjennom medlemskapet i FATF forpliktet seg til å følge internasjonale standarder rundt arbeidet mot hvitvasking, terrorfinansiering og finansiering av spredning av masseødeleggelsesvåpen.³

Norge fikk sin første lov om hvitvasking i 2003 her var ikke politisk eksponerte personer nevnt.⁴ Men i 2009 kom det en ny lov som erstattet den gamle, hvor politisk eksponerte personer var inntatt for første gang.⁵ Loven som gjelder i dag på området er helt ny, og i 2018 ble en ny hvitvaskingslov vedtatt, hvor reglene om politisk eksponerte personer var ytterligere skjerpet i forhold til den gamle lovgivningen.⁶ Dette viser at det er nær sammenheng mellom den internasjonale lovgivningen/forordningen og den norske lovgivningen. Den relativt hyppige endringstakten på regelverket innenfor dette feltet kommer som følge av økt oppmerksomhet på hvitvasking og til dels terrorfinansiering som samfunnsproblem. Dette problemet er internasjonalt og er ikke noe medlemsstatene i EU og FATF vanskelig kan løse på egen hånd, og det er derfor behov for et samordnet regelverk.

Den nye hvitvaskingsloven er basert på EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv som kom i 2015. Men som beskrevet over, endres og revideres lovverket kontinuerlig. Dette har medført at EU allerede har godkjent et femte direktiv.⁷ Disse direktivene er ikke omtalt i den nye hvitvaskingsloven, og vil således ikke bli behandlet i denne oppgaven.

Den nye hvitvaskingsloven oppstiller for hvem loven kommer til anvendelse for.⁸ Hvitvaskingsloven definerer en mengde forskjellige aktører som må ta stilling til om deres kunder er politisk eksponert eller ikke, og som dermed må gjennom en vurdering om kunden må følge de regler utledet av hvitvaskingsloven.

Hvitvaskingsloven gjelder for flere ulike typer virksomheter. Blant annet virksomheter som daglig er involvert i transaksjoner, enten direkte eller indirekte. Loven har derfor et spenn fra alt fra mottaker i form av banker, tilretteleggere i form av advokater og rådgivere og kontrollorganer i form av revisorer/ regnskapsførere.⁹ I tillegg er det i den nye hvitvaskingsloven også inntatt blant annet tilbydere av spilltjenester og forhandlere av gjenstander hvor store transaksjoner er involvert.¹⁰

---

³ FINANS NORGE – eventuelt EØS-rett, rett og slett ett eller annet som sier noe om hvorfor vi er bundet.

⁴ Lov 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven)

⁵ Lov 06. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven)

⁶ Lov 01. juni 2018 nr. 23 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven)

⁷ Directive (EU) 2018/843 of 30 May 2018

⁸ Lov 01. juni 2018 nr. 23(hvitvaskingsloven) § 4

⁹ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) §§ 4 (1), (2) og (5)

¹⁰ NOU 2015:12, *Ny lovgivning om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering*, punkt 1.1.3 side 8

Dette viser at fokuset på å begrense omfanget av hvitvasking og terrorfinansiering har høy prioritet hos lovgiver og må ses på i et større bilde enn hva som var tilfelle i den gamle hvitvaskingsloven. Oppgaven har som formål å beskrive de uklarheter som omhandler politisk eksponerte personer, det gjøres derfor en generell betraktning rundt politiske personer, uavhengig av om hvem loven anvendes for. Derfor benyttes fellesbetegnelsen rapporteringspliktig i hovedsak i denne oppgaven.¹¹

Arbeidet mot hvitvask og terrorfinansiering er en kontinuerlig prosess. På grunn av nye digitale muligheter¹² og stadig mer kreative former for kriminalitet er dette et område hvor de som jobber mot dette, stadig møter på nye, og ofte komplekse, problemstillinger.

Det er i den nye hvitvaskingsloven en del uklarheter rundt hvem politisk eksponerte personer faktisk er og hvordan politisk eksponerte personer skal behandles i et hvitvaskingsperspektiv. Derfor vil behandlingen i denne oppgaven ta sikte på å oppklare hvem politisk eksponerte personer er, hvordan de behandles i et hvitvaskingsperspektiv og eventuelt hvordan det egentlig burde være (rettspolitisk betraktning).

1.2 Aktualitet

Internasjonalt har definisjonen av politisk eksponerte personer fått særlig stor oppmerksomhet, og internasjonal rett har dannet premissene for den nasjonale og også norske lovgivningen på dette området. EU kom med sitt fjerde hvitvaskingsdirektiv i 2015 og FATF kom med oppdaterte anbefalinger i 2012. I tillegg gjorde FATF i 2014 en evaluering av Norge og Norges arbeid mot hvitvask og terrorfinansiering.¹³ I denne evalueringen fikk Norge en del kritikk, deriblant innenfor området rundt PEP, hvor Norge i den gamle loven ikke hadde inkludert nasjonale politisk eksponerte personer. På bakgrunn av reviderte anbefalinger fra FATF, nytt hvitvaskingsdirektiv fra EU og evalueringen av Norge gjort av FATF, ble det i februar 2015 besluttet gjennom resolusjon at et utvalg skulle se på lovgivningen innenfor hvitvask og terrorfinansiering for å implementere endringene i EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv.¹⁴

---

¹¹ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 2 (c)

¹² Økokrim, *Trusselvurdering*, 08.11.2018 side 3.

¹³ FATF, *Norway Mutual Evaluation Report*, December 2014

¹⁴ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/lovutval-skal-vurdere-endringer-i-kvitvaskingsregelverket/id2394357/-lest 23.04.2019>

Medlemmene i utvalget konkluderte i to forskjellige delutredninger, henholdsvis NOU2015:12 og NOU2016:27. Utredningen som er viktig for denne oppgaven er delutredning nummer to, NOU2016:27. Etter denne utredningen har utvalget gjort en grundig gjennomgang, og konkluderte således med at det mest hensiktsmessige ville være å utarbeide en helt ny hvitvaskingslov, fremfor å gjøre endringer i loven fra 2009. Årsaken til dette var at utvalget kom frem til at omstruktureringer, endringer og nye forpliktelser gjorde at det ut fra redaksjonelle og pedagogiske hensyn var mest hensiktsmessig med en helt ny lov.¹⁵ Den nye loven er videre basert på en videreføring av loven fra 2009, men med tilpasninger utvalget mente var nødvendig for å kunne implementere EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv.¹⁶

I beskrivelsen av politisk eksponerte personer er det kommet en rekke endringer fra den gamle loven, herunder at begrepet politisk eksponerte personer skal omfatte ikke bare internasjonale PEP, men også nasjonale i tillegg til en rekke andre endringer som er i tråd med EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv, men også i tråd med FATFs anbefalinger i anbefaling nummer 12.¹⁷

Årsaken til at definisjonen av politisk eksponerte personer har blitt så stor som den har blitt i den nye loven, er at utvalget har foreslått at loven slås sammen med forskriften. I den forrige loven var forskriften et sentralt del-dokument

Etter den nye hvitvaskingsloven skal rapporteringspliktige ta stilling til om personer, som rapporteringspliktig skal ha et kundeforhold til, er omfattet av bestemmelsen om hvilke kunder som skal anses som PEP innenfor arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering. Dersom kunden(e) faller inn under reglene i denne bestemmelsen så skal rapporteringspliktige utføre forsterkede kundetiltak som beskrevet i § 18.

Oppgavens formål blir derfor å avklare hvem som faktisk skal regnes som politisk person, hvordan disse skal behandles etter loven og belyse de ulike utfordringer rapporteringspliktige står overfor i behandlingen av PEP etter den nye hvitvaskingsloven av 2018 (de lege lata). Dersom det vil være naturlig skal dette også drøftes rettspolitisk.

---

¹⁵ NOU2016:27, *Ny lovgivning om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering II*, side 17, pkt. 1.4

¹⁶ Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015

¹⁷ NOU2016:27, side 30 pkt. 2.3.4.6

1.3 Rettskildebildet

Bestemmelse(n)e om PEP, og tiltakene om PEP er blitt utvidet i den nye hvitvaskingsloven sammenlignet med loven av 2009.¹⁸ De nye bestemmelsene harmoniserer med EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv og FATFs anbefalinger fra 2012. I den nye hvitvaskingsloven er også mye av det som tidligere var regulert av forskrift nå definert direkte i loven.¹⁹ Bestemmelsen om PEP som er endret, er den tidligere § 15 i hvitvaskingsloven av 2009.²⁰ Denne bestemmelsen er nå endret til §§ 2 og 18 i den nye hvitvaskingsloven. Det foreligger ingen rettspraksis og relativt lite juridisk teori på området rundt PEP, så dermed vil forarbeider, EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv og FATFs – anbefalinger være relevant rettskildemessig i arbeidet med denne oppgaven.

Utgangspunktet for denne oppgaven er den nye hvitvaskingsloven av 2018. I arbeidet med oppgaven vil jeg således tolke loven etter vanlig rettsdogmatisk metode.²¹

Det vil være også være hensiktsmessig å ta et henblikk til forarbeidene.

Den nye hvitvaskingsloven kom til etter en grundig gjennomgang av det opprinnelige lovverket på området. Det ble satt et utvalg som leverte to del-utredninger. Endringene i loven som omfatter denne oppgavens område, er beskrevet i den andre delen av disse utredningene gjennom NOU 2016:27.

På bakgrunn av at det ikke foreligger rettspraksis, samt at loven er ny, så krever forarbeidene til dagens hvitvaskingslov en nærmere presentasjon. Den nye hvitvaskingsloven er initiert etter statens ønske om å bringe regelverket rundt hvitvask og terrorfinansiering i tråd med den internasjonale utviklingen på området. I tillegg måtte forholdet til annen lovgivning, og da ikke minst EUs direktiv rundt antihvitvask, samt anbefalinger gjort av FATF implementeres. Dette ble gjort gjennom to delutredninger og resulterte i et forslag til ny hvitvaskingslov.²²

---

¹⁸ <https://blogg.pwc.no/granskingsbloggen/skruene-strammes-til-i-ny-hvitvaskingslov> – lest 02.05.2019

¹⁹ FOR 13. mars 2009 nr. 302 og NOU 2016:27, punkt 2.3.4.6 side 30 og punkt 5.4.4.2 side 92

²⁰ Lov 06. mars 2009 nr. 11 (hvitvaskingsloven)

²¹ Eckhoff, Torstein, *Rettskildelære*, (2012) side 23

²² Prop.40 L (2017-2018) *Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering*

Siden den nye hvitvaskingsloven er basert på EU-direktiv og gjennom anbefalinger fra FATF vil det i de tilfeller hvor det kan oppstå tvil, være hensiktsmessig å se til den utenlandske retten i tolkning av de norske reglene.²³ Dette gjør at både EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv og FATFs – anbefalinger (soft-law) vil være rettskilder av betydning for denne oppgaven. Siden oppgaven omhandler politisk eksponerte personer er det derfor hensiktsmessig og i stor grad benytte seg av de eksplisitte bestemmelser og veiledninger rundt dette temaet, både i forhold til direktivet, men også i forhold til FATF.²⁴

Det er ikke vanlig å benytte soft-law som likestilt kilde med for eksempel et direktiv, men på dette feltet er det en klar anbefaling i direktivets fortale avsnitt (4) som sier at nasjoner som utarbeider regelverk på området burde være i tråd med de retningslinjer gitt av FATF gjennom sine anbefalinger. Betydningen til FATF i utformingen og gjennomføringen av regelverket rundt hvitvasking og terrorfinansiering bidrar dermed til at dette er en særs relevant kilde å benytte.

I tillegg til å klarlegge gjeldende rett ønsker jeg å gjøre noen rettspolitiske vurderinger der hvor dette vil falle naturlig. Ved de rettspolitiske vurderingene vil den utenlandske retten være en kilde av betydning.

1.4 Videre fremstilling

I den videre fremstilling vil jeg i kapittel 2 redegjøre kort for de sentrale internasjonale rettskildene for oppgaven. Dette synes hensiktsmessig av den grunn at leseren bedre kan forstå bakgrunnen for de internasjonale rettskildene som hvitvaskingsloven er basert på.

I avhandlingens kapittel 3 vil det redegjøres for den legale definisjonen av politisk eksponerte personer og behandling av hvilke personer som regnes som politisk eksponerte personer etter hvitvaskingsloven § 2.

---

²³ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier* (2012) side 235

²⁴ FATF – anbefalinger artikkel 12 og 22

Kapittel 4 vil være en inngående drøftelse om hvordan man som rapporteringspliktig behandler politisk eksponerte personer med henblikk på antihvitvaskarbeidet etter § 18, og om dagens lovverk eventuelt er til hinder for en effektiv og riktig behandling av dette.

I oppgavens kapittel 5 ønsker jeg å vurdere drøftelsene i de to foregående kapitlene i kontekst til hvordan bestemmelsene er i dag, og om det vil være hensiktsmessig ut fra en rettspolitisk vurdering om regelverket rundt politisk eksponerte personer kan reguleres på en annen måte enn i dag.

Oppgaven rundes av med en konklusjon i kapittel 6.

2 BAKGRUNN

2.1 Innledning

I det videre synes det hensiktsmessig å gi en litt utvidet bakgrunn for de to mest sentrale kildene for den nye hvitvaskingsloven, samt formålet med den utvidede tolkningen av politisk eksponerte personer og hvorfor politisk eksponerte personer anses som kunder med høy risiko. Det vil også være hensiktsmessig å klargjøre hva som menes med risikobasert tilnærming, samt å se kort på hva som menes med virksomhetens art og omfang, herunder forholdet til Finansavtaleloven.²⁵Både i loven, direktivet og hos FATF brukes forkortelsen PEP om politisk eksponerte personer. Oppgaven vil på bakgrunn av dette kunne bruke begge beskrivelsene videre i oppgaven.

2.2 EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv

Denne oppgaven omhandler politisk eksponerte personer i den nye hvitvaskingsloven. Siden den nye loven er utledet av EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv vil det være hensiktsmessig å forklare litt mer om dette. Det vil derfor være fornuftig å si noe om forskjellene i det nye direktivet sammenlignet med det gamle hvitvaskingsdirektivet.²⁶

---

²⁵ Lov 25. juni 1999 nr. 46 (finansavtaleloven) § 14 (1)

²⁶ Se Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015 og Directive 2005/60/EC of 26 October 2005

Begynnelsen på samarbeidet mot det som nå har blitt en ny norsk hvitvaskingslov startet med at Norge ratifiserte Europarådets konvensjon om hvitvasking, oppsporing, beslag og inndragning av utbytte av straffbare handlinger av 8.november 1990.²⁷

Direktivene fra EU rundt hvitvasking er EØS-relevant, som igjen fører til at Norge gjennom EØS-avtalen er forpliktet til å inkorporere dette i den norske lovgivningen.

Hvitvaskingsdirektivene er veldig detaljert, og kan på mange måter sammenlignes med fullharmoniseringsdirektiv, ved at EU gjennom disse direktivene ønsker å skape et helhetlig rettslig rammeverk for den internasjonale hvitvaskingslovgivningen innenfor EØS-området.²⁸

Den nye norske hvitvaskingsloven er i stor grad direkte utledet av Direktiv 2015/849 også omtalt som EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv.²⁹ Dette ble også gjort i den gamle hvitvaskingsloven fra 2009, hvor «*departementet i stor utstrekning har kopiert direktivet ved utarbeidelse av loven*».³⁰ Dette har vært fremgangsmåten helt tilbake til 1994, hvor reglene fra EUs første hvitvaskingsdirektiv ble tatt inn i finansieringsvirksomhetsloven.³¹ Dette viser at utformingen av de norske lovene på området er sterkt drevet av det internasjonale fokuset på området.

Endringene fra tredje til fjerde hvitvaskingsdirektiv består i hovedsak at man har utvidet begrepet politisk eksponerte personer ved at det omfatter alle politisk eksponerte personer i alle land og internasjonale organisasjoner.³² I tillegg er tidsbegrensningen som var en del av bestemmelsen tidligere tatt bort. I det forrige direktivet var ikke nasjonale politisk eksponerte personer omhandlet, bare utenlandske.³³ Disse endringene ble initiert etter reviderte anbefalinger fra FATF.³⁴ Dette medfører at kretsen av politisk eksponerte personer favner videre i det fjerde direktivet enn hva tilfellet var for det tredje hvitvaskingsdirektivet, noe som igjen medfører at det i flere tilfeller må utføres forsterket kundekontroll.

---

²⁷ www.hvitvasking.no/internasjonalt/eu/ - lest 11.04.19

²⁸ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier*, (2012) side 92

²⁹ NOU 2016:27

³⁰ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier*, (2012) side 92

³¹ Finansieringsvirksomhetsloven XXX

³² www.advokatforeningen.no/aktuelt/Nyheter/2018/oktober/ny-hvitvaskingslov-trer-i-kraft-15-oktober/ - lest 11.04.2019

³³ Directive 2005/60/EC of 26 October 2005 artikkel 13 nr. 4

³⁴ FATF, *Recommendations*, (2012) side 16

2.3 Financial Action Task Force (FATF)

FATF ble opprettet i 1989 med et mandat om å forebygge bruk av banksystemet og andre finansielle institusjoner til hvitvasking gjennom å utvikle internasjonal konsensus om tiltak for å identifisere, spore og konfiskere utbytte fra kriminell virksomhet og aktivitet.³⁵ FATFs medlemsmasse består i dag av 38 forskjellige land.³⁶ FATF bruker tre forskjellige mekanismer for å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering; utarbeidelse av ulike typer retningslinjer, et evalueringssystem og et sanksjonssystem.³⁷ Videre sier Rui (2012) på side 85 at av de ulike retningslinjer som FATF kommer med, så er FATFs rekommandasjoner (anbefalinger) ansett som de viktigste. Den reviderte versjonen av disse, som danner grunnlaget for den nye hvitvaskingsloven, ble utarbeidet og ferdigstilt i februar 2012.³⁸ Dokumentet er kalt FATF Recommendations, heretter oversatt til «anbefalinger», og er en «manual» for hvordan arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering bør være. FATFs anbefalinger beskriver arbeidet mot hvitvask og terrorfinansiering i et internasjonalt perspektiv. På bakgrunn av de skrevne og publiserte anbefalinger, publiserer også FATF såkalte «guidance», heretter oversatt til «veiledninger», innenfor de ulike områder. For denne oppgaven vil derfor FATF GUIDANCE – POLITICALLY EXPOSED PERSONS (RECOMMENDATIONS 12 AND 22) også være relevant.

FATFs anbefalinger kan, ifølge Rui, beskrives som politisk bindende om ikke juridisk bindende. Bakgrunnen for dette er at FATF gir grundige og detaljerte beskrivelser av medlemsstatenes status på området, men også fordi at FATFs sanksjonssystem er «både fleksibelt og effektivt».³⁹ I tillegg har FNs sikkerhetsråd uttalt i resolusjon 1617 at man anbefaler alle medlemsstater til å implementere standardene utgitt av FATF.⁴⁰ EU er også medlem av FATF gjennom European Commission.⁴¹ Denne kommisjonen har som en av sine oppgaver å forestå implementeringen av EUs politikk samt foreslå ny lovgivning for EU, herunder innenfor hvitvasking og terrorfinansiering.⁴² EUs tredje hvitvaskingsdirektiv som dannet grunnlaget for vår hvitvaskingslov av 2009 bygget i stor grad på FATFs anbefalinger

---

³⁵ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier*, (2012) side 85

³⁶ <http://www.fatf-gafi.org/about/membersandobservers/> - lest 07.04.2019

³⁷ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier*, (2012) side 85

³⁸ <http://www.fatf-gafi.org/about/historyofthefatf/> - lest 07.04.2019

³⁹ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier*, (2012) side 88

⁴⁰ Resolution 1617 (2005) Adopted by the Security Council at its 5244th meeting, on 29 July 2005, punkt 7, side 3

⁴¹ <http://www.fatf-gafi.org/pages/europeancommission.html> – lest 07.04.2019

⁴² <https://snl.no/EU-kommisjonen> - lest 07.04.2019

av 2003.⁴³ Dette er videreført av EU i Direktiv 2015/849 (EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv), hvor de reviderte anbefalingene fra FATF i 2012 danner grunnlaget for dette direktivet.⁴⁴ På bakgrunn av dette har Rui konkludert med at det er «*treffende å si at FATF er den internasjonale organisasjon som har størst betydning for hvitvaskingsområdet. Det store regel- og kontrollregime som er utviklet over stor innflytelse både på andre internasjonale organisasjoners rettslige instrumenter og på nasjonal rett*».⁴⁵ Med dette mener Rui at FATF har en helt sentral posisjon i utformingen av regelverket som omhandler arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering. I arbeidet med denne oppgaven er dette også forståelsen fra meg.

FATF evaluerte i 2014 Norges arbeid mot hvitvask og terrorfinansiering.⁴⁶ Evalueringen viste at Norge hadde en del mangler i regelverket i forhold til det internasjonale samarbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering. Rapporten er på i alt 201 sider, og konkluderte i all hovedsak med at Norge var svakt stilt i forhold til de internasjonale retningslinjer på området, deriblant ble følgende setning brukt «*The lack of overarching national policies and strategies for AML/CFT and the lack of a policy-level coordinating mechanism have caused a number of shortcomings*».⁴⁷ Dette er en setning som i beste fall kan karakteriseres som kritikk av det Norske, nasjonale arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering.

Evalueringen fra FATF i 2014, EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv og FATFs reviderte anbefalinger bidro derfor til at regjeringen kom med en resolusjon med en tydelig bestilling av en utredning innenfor hvitvask og terrorfinansiering som skulle se på det eksisterende regelverket.⁴⁸ Innenfor området politisk eksponerte personer fikk Norge kritikk som blant annet gikk ut på at den legale definisjonen av politisk eksponerte personer var for snever, reelle rettighetshavere for utenlandske politisk eksponerte personer ble ikke inkludert i regelverket, politisk eksponerte personer i internasjonale organisasjoner var ikke inkludert, det var ingen form for dokumentasjon rundt nasjonale politisk eksponerte personer og inkluderingen av familiemedlemmer var sirkulær.⁴⁹

---

⁴³ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier*, (2012) side 88

⁴⁴ Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015 punkt 4.

⁴⁵ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier*, (2012) side 89

⁴⁶ FATF, *Norway Mutual Evaluation Report*, December 2014

⁴⁷ FATF, *Norway Mutual Evaluation Report*, December 2014 side 5

⁴⁸ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/lovutval-skal-vurdere-endringer-i-kvitvaskingsregelverket/id2394357/>
- lest 21.04.2019

⁴⁹ FATF, *Norway Mutual Evaluation Report*, December 2014 side 21, recommendation nr.12

I arbeidet med den nye loven har utvalget valgt å sammenstille reglene rundt politisk eksponerte personer i den tidligere hvitvaskingsforskriften med loven. Dette har igjen bidratt til at Norge har gjort endringer i regelverket rundt politisk eksponerte personer slik at bestemmelsene nå i større grad harmoniserer med EUs fjerde direktiv, FATFs anbefalinger og på den måten oppfyller de mangler man fant gjennom evalueringen. Dette viser også den posisjonen FATF har opparbeidet seg innenfor arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering.

2.4 Hvorfor utvidet definisjon av politisk eksponert person

Etter EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv og FATFs anbefalinger skal alle personer, både internasjonale og nasjonale, dersom de innehar en «prominent public function» klassifiseres som PEP.⁵⁰ Dette er utledet av FATFs reviderte anbefalinger fra 2012 som baserte sin revisjon i tråd med UNCACs artikkel 52 som definerer politisk eksponerte personer som personer som innehar eller har hatt en stilling eller verv som kan bidra til at man kommer i en posisjon hvor man blir fristet til korrupsjon, eller blir mål for annen målrettet kriminell virksomhet.

Bakteppet for utvidelsen av begrepet politisk eksponert person er at økonomisk kriminalitet stadig er i utvikling. Mye av dette muliggjøres av nye teknologiske løsninger og økt samfunnsmessig digitalisering.⁵¹ Politisk eksponerte personer har på bakgrunn av sin(e) posisjon(er) en høyere fare for å kriminaliseres gjennom for eksempel korrupsjon etc. Risikoen for korrupsjon var også bakteppet for hvorfor UNCAC i sin tid valgte å definere politisk eksponerte personer som kunder med forhøyet risiko.⁵² Derfor har man sett det som hensiktsmessig å utvide definisjonen til ikke bare å gjelde utenlandske politisk eksponerte personer, men også til å omfatte innenlandske politisk eksponerte personer i tillegg til nærstående og kjente medarbeidere. Dermed er personkretsen som kan defineres som politisk eksponerte personer blitt utvidet i forhold til hva den tidligere var.

Selv om det har vært en skjerpelse av både begrepet politisk eksponerte personer og gjennomføringen av tiltakene rundt disse, er det viktig at man ikke tolker reglene om politisk

---

⁵⁰ Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015 artikkel 3 nr.9

⁵¹ Økokrim, *Trusselvurdering*, 08.11.2018 side 3.

⁵² United Nations Convention against Corruption, New York 2003, artikkel 52

eksponerte personer til å være stigmatiserende.⁵³ Stigmatiserende i den forstand at dersom man er definert som politisk eksponert person så er man automatisk ansett som deltaker av kriminell virksomhet. Man skal alltid gjøre vurderinger av kunder på bakgrunn av en risikobasert tilnærming, dette for å sikre at preventive tiltak er gjennomført før et eventuelt kundeforhold opprettes. Dersom man som rapporteringspliktig i denne fasen oppdager at en kunde er definert som politisk eksponert person, skal denne underlegges strengere kontroll etter bestemmelsene i hvitvaskingsloven. Likevel er det ikke slik at rapporteringspliktige har mulighet til å avvise kundeforhold med en politisk eksponert person på bakgrunn av at kunden er definert som dette alene jfr. Finansavtaleloven § 14. De ulike tiltak blir videre drøftet i kapittel 4

2.5 Risikobasert tilnærming

Risikobasert tilnærming er først og fremst et preventivt virkemiddel i arbeidet med å forebygge hvitvasking og terrorfinansiering. En slik tilnærming går ut på at man allokterer sine tilgjengelige ressurser på best mulig måte for å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering før det eventuelt skjer.⁵⁴

Den første kjennskapen til risikobasert tilnærming kom i 1988, hvor Baselkomiteen hadde utarbeidet retningslinjer for banknæringen basert på best-practice som videre bygget på en risikobasert tilnærming.⁵⁵

Fokuset på risikobasert tilnærming har økt fra tredje til fjerde hvitvaskingsdirektiv. I den nye hvitvaskingsloven kommer dette til syne i hvitvaskingslovens § 6. Etter denne bestemmelsen skal rapporteringspliktig «... *legge til grunn vurderinger av risiko for hvitvasking og terrorfinansiering.*» Dette er omtalt som risikoprinsippet.

Gjennom risikovurderingen skal rapporteringspliktig definere risiko ut fra blant annet egen virksomhet, herunder særlig virksomhetens art og omfang, kundeforholdets formål, mengden kundemidler som skal inngå i kundeforholdet, transaksjonens størrelse, og regelmessigheten

---

⁵³ Finanstilsynet, *Vejledning til reglene om politisk eksponerte personer*, 1. februar 2018 punkt 1

⁵⁴ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier*, (2012) side 236

⁵⁵ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier*, (2012) side 237

og varigheten på forholdet.⁵⁶ I den tidligere hvitvaskingsloven var det nok for rapporteringspliktige å innhente informasjon om kunden. I den nye hvitvaskingsloven skal den rapporteringspliktige nå innhente, bekrefte og vurdere opplysningene ut fra den rapporteringspliktiges overordnede risikovurdering av virksomheten.⁵⁷ Dette krever også at de rapporteringspliktige har krav til at de som jobber innenfor området skal ha adekvat opplæring til både og gjenkjenne forhold som kan knyttes til hvitvasking og terrorfinansiering, men også for å kjenne til virksomhetens toleranse for risiko på området.⁵⁸

Økt fokus på risikobasert tilnærming i arbeidet med bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering vil derfor medføre skjerpede krav til rapporteringspliktige som igjen vil bidra til at rapporteringspliktige må tilføre og benytte flere ressurser til dette arbeidet.⁵⁹ Dette bidrar til at myndighetenes etterretningsarbeid kan effektiviseres. Dette viser at arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering i stor grad legges på de rapporteringspliktiges skuldre. Siden fokuset på risikobasert tilnærming har økt, så må hver enkelt rapporteringspliktig gjøre grundige analyser for hvor, og for hvem de anser at forhøyet risiko kan forekomme. Dette innebærer at de rapporteringspliktige må definere hvilken risiko de anser at sin virksomhet har i forhold til kunder, produkter og geografisk risiko.⁶⁰

Dette medfører at den risikobaserte tilnærmingen kan utøves forskjellig fra rapporteringspliktige. Selv om de opererer i samme marked, med forholdsvis like produkter og innenfor samme geografiske område, kan virksomhetene definere risiko på forskjellig måte. Dette er likevel bare på overordnet nivå. Reglene for når en kunde skal defineres som politisk eksponert person er direkte definert i loven. Her vil det derfor ikke være rom for noen risikobasert vurdering. Men rapporteringspliktige kan, i håndteringen av politisk eksponerte personer, anvende hvitvaskingslovens risikoprinsipp positivt. I de tilfeller hvor rapporteringspliktig har kunder som skal defineres som politisk eksponert, kan man likevel «gruppere» politisk eksponerte personer i forhold til høy eller lav risiko. Norske politisk eksponerte personer vil i utgangspunktet ha lavere risiko enn hva tilfellet er for eksempelvis en politisk eksponert person fra et land som står på en liste over tilknytning til land med høy risiko. I de tilfeller hvor rapporteringspliktig bare har norske politisk eksponerte personer som

---

⁵⁶ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 7 (2) bokstav a til d

⁵⁷ NOU 2016:27 punkt 5.2.4.9 side 84

⁵⁸ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 36

⁵⁹ <https://www.regjeringen.no/no/sub/eos-notatbasen/notatene/2013/mars/fjerde-hvitvaskingsdirektiv/id2433389/> - 18.04.2019

⁶⁰ Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015, *Annex III*

kunder. Kan man etter risikoprinsippet, gjennomføre de minimumstiltak som følger av hvitvaskingslovens § 18.

2.5.1 Virksomhetens art og omfang

Virksomhetens art og omfang har utspring fra risikoprinsippet⁶¹. Etter vanlig språklig forståelse er art definert i hvitvaskingsloven § 4 ved for hvilke rapporteringspliktige loven kommer til anvendelse for. Vurderingen blir derfor hva uttrykket omfang innebærer. Et annet ord for omfang kan være størrelse eller kompleksitet. Forskjellige rapporteringspliktige vil ha forskjellig størrelse og kompleksitet. Noen har bare helt rene og enkle produkter og driver kun forretninger nasjonalt, mens andre igjen har komplekse produkter og har forretningsmessige forbindelser både nasjonalt og internasjonalt.

I alle tilfeller er avdekkingen av om en kunde er politisk eksponert person ikke en skjønnsmessig avgjørelse, men basert på definisjonen i hvitvaskingslovens § 2.

Dersom man likevel har politisk eksponerte personer som innebærer lav risiko for korrupsjon og hvitvasking, så kan man forholde seg til minimumstiltakene etter hvitvaskingsloven § 18. I alle andre tilfeller skal man benytte seg av de skjerpede tiltak etter samme bestemmelse. Omfang må derfor ses i sammenheng med kompleksiteten til en virksomhet etter reglene i hvitvaskingsloven § 7.

Dette henger dermed sammen med den risikobaserte tilnærmingen og vil for rapporteringspliktige med komplekse kundeforhold, herunder politisk eksponerte personer med høy risiko og eventuelt komplekse produkter, kunne innebære økt ressursbruk og sterkere fokus på kundetiltak enn hva tilfellet vil være for rapporteringspliktige med enkle kundeforhold til politisk eksponerte personer med lav risiko. Derfor vil omfang i dette tilfellet kunne betraktes som hvor kompleks virksomheten er. Alle rapporteringspliktige må forholde seg til de samme regler innenfor hvitvasking og terrorfinansiering, uavhengig av størrelse.

---

⁶¹ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 6

3 LEGALDEFINISJONEN AV POLITISK EKSPONERT PERSON

3.1 Innledning

PEP, eller politisk eksponerte personer, ble inntatt i hvitvaskingsloven av 2009 i § 15 3. ledd med følgende definisjon, en fysisk person som: 1. innehar eller i løpet av det siste året har innehatt høytstående stilling i en annen stat enn Norge, 2. er nært familiemedlem til person som nevnt i nr.1, eller 3. er kjent medarbeider til person som nevnt i nr. 1. I den nye hvitvaskingsloven er begrepet PEP utvidet til også å gjelde innenlandske PEPs.⁶² Dette er i tråd med EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv, FATFs anbefalinger, og gjenspeiler de endringer FATFs evaluering av Norge i 2014 konkluderte med.

Dette kapittelet skal redegjøre for de ulike definisjonene av politisk eksponerte personer inntatt i hvitvaskingsloven § 2, målt opp mot hensynet til mellomledernivå, og direkte eller indirekte mulighet for særlig påvirkning i henhold til «prominent public function» definert av FATFs anbefalinger og EU gjennom det fjerde hvitvaskingsdirektivet.⁶³

3.2 Generell definisjon av politisk eksponert person

Hvitvaskingsloven § 2 oppstiller definisjoner av hvem som defineres som politisk eksponert person.⁶⁴ De oppstilte definisjonene er i noen grad klar og tydelig, mens det i andre tilfeller kan være uklart hvem som omfattes av reglene.

I NOU 2016:27 har utvalget gjort forsøk på å konkretisere hvem som skal defineres som PEP utover de definisjoner i hvitvaskingsloven § 2. Utvalget har således også eksplisitt på side 219 sagt følgende: «*Stillingene som gjør at en person anses som en PEP, er hentet fra direktivet artikkel 3 nr. 9. Ingen av de opplistede stillingene er ment å omfatte stillinger på mellomnivå eller lavere nivå. Stillingene som benyttes i loven, er ikke særskilt tilpasset norske forhold*

---

⁶² NOU 2016:27 punkt 2.3.4.6 side 30

⁶³ Se Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015 artikkel 3 nr.9 «prominent public function»

⁶⁴ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven)

fordi stillingene også skal fange opp utenlandske personer i høytstående offentlige verv eller stillinger.»⁶⁵

Dette er videre beskrevet både av FATF og videre i direktivet, hvor PEP er definert til å være en person som innehar en «prominent public function».⁶⁶I dette ligger det at en person som innehar en slik funksjon, har stor påvirkningskraft, og dermed økt fare for korrupsjon. FATF sier videre at slike funksjoner kan være ulike fra land til land, og at man kan ha nasjonale forskjeller basert på folkegrunnlag, størrelse på budsjett etc.

I den videre drøftelsen av oppgaven vil det derfor være viktig å ha i bakhodet at PEP skal være definert som en person som innehar stilling som kan være å anse som «prominent public function», og ikke er en person som innehar stilling på mellomledernivå, dette målt opp med personens påvirkningskraft. Likevel vil det i noen tilfeller også være hensiktsmessig å ta med mellomledere i betraktningen av om noen er PEP, blant annet som følge av «kjent medarbeider».

3.3 Person som innehar eller har hatt en stilling eller verv

En vesentlig endring i den nye hvitvaskingsloven er at tidsbegrensningen på hvor lenge man skal anses som PEP fjernes. Tidligere var det ingen slik tidsbegrensning på hvor lenge man skulle anse kunden som PEP etter avsluttet stilling eller verv.⁶⁷ Dette er presisert i den nye loven til å gjelde i minimum ett år etter avsluttet stilling eller verv, og er således i tråd med hva både EU og FATF har anbefalt.⁶⁸

Hvitvaskingsloven innleder i § 2 at dersom man har en stilling eller verv som faller inn under definisjonsbestemmelsen(e) skal man anses som politisk eksponert person. Det som klart fremgår av bestemmelsen er at de personer som har stilling eller verv som definert videre i underpunktene er definert som PEP. Det som imidlertid er litt uklart, er i hvilken utstrekning man skal tolke uttrykket «har hatt en stilling eller verv».

---

⁶⁵ NOU 2016:27 punkt 14.1 side 219

⁶⁶ FATF, *Guidance PEP*, avsnitt 36 side 10

⁶⁷ Lov 06. mars 2009 nr. 11 (hvitvaskingsloven) § 15

⁶⁸ Se NOU 2016:27 punkt 2.3.4.6 side 30 og Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 18 (4)

Første spørsmål som da reiser seg er hvilke vilkår som skal gjelde for at «*har hatt stilling eller verv*» utløses. Er det slik at man som PEP i en eller annen sammenheng for alltid vil være PEP, eller hvor går grensene?

Direktivets artikkel 22 sier at der en politisk eksponert person ikke lengre har en stilling eller verv som tilsier at man skal defineres som politisk eksponert, skal man etter 12 månedersperioden gjøre følgende betraktning «*...until such time as that person is deemed to pose no further risk specific to politically exposed persons*». Det viktigste i denne setningen er «*deemed to pose*». Så vidt jeg kan se tillegges her direktivet de rapporteringspliktige å gjøre en subjektiv vurdering av hvem som skal anses som politisk eksponert, basert på den risikobaserte tilnærmingen som ligger til grunn for virksomheten.

FATF er i tråd med direktivet og sier at en risikobasert tilnærming fortsatt ligger til grunn i vurderingen om en PEP kan omdannes til vanlig kunde etter en tid. Dersom en PEP har gått av skal den rapporteringspliktige gjøre grundige undersøkelser for å eventuelt avklare om definisjonen fortsatt skal gjelde for kunden. FATF legger til grunn to risikofaktorer som kan bidra til at en PEP alltid vil være PEP.⁶⁹ 1. i hvilken grad kunden fortsatt har uformell stor innflytelse på grunn av den stillingen kunden har hatt eller 2. dersom kundens forrige funksjon og den nåværende funksjonen i noen grad kan krysses, og da ved for eksempel gjennom formell (direkte utnevning av etterfølger) og uformell innflytelse (fortsette å handle med de samme ting som da hen var definert som PEP). Disse to risikofaktorene er hva FATF har listet som mulige risikofaktorer for at en PEP vil fortsette å være PEP etter sin avgang som «*prominent public function*». En annen risikofaktor som også kunne vært spesifisert er dersom man som avgått PEP begynner å handle med et eller flere land eller mennesker med tilknytning til land som er definert som høy-risiko land.

Dette viser at det ikke er noen helt klar definisjon av «*har hatt en stilling eller verv*». Det vil derfor være opp til den rapporteringspliktige å gjennomføre undersøkelser i minimum ett år etter avsluttet stilling eller verv, basert på risikobasert tilnærming for å bestemme om en PEP skal få endret status eller ikke. Dette vil medføre at hver enkelt PEP må vurderes individuelt, basert på subjektive vurderinger avhengig av virksomhetens risikovurdering, og henger således sammen med at rapporteringspliktig løpende skal gjøre risikovurderinger for sin virksomhet jfr. hvitvaskingsloven § 9.

---

⁶⁹ FATF, *Guidance PEP*, avsnitt 45 side 12

Siden dette kan tolkes forskjellig fra hver rapporteringspliktig, kan det bidra til at kunder som er definert som PEP hos en rapporteringspliktig, ikke vil være det hos en annen utfra hvilken risikovurdering som ligger til grunn hos hver enkelt virksomhet jfr. punkt 2.5.

3.4 Statsoverhode, regjeringssjef, minister eller assisterende minister

Den første definisjonen av PEP henviser til de tre overnevnte beskrivelser hvor statsoverhode er den første. Statsoverhode kan etter vanlig språklig forståelse leses som den som har øverste makt i Norge. Etter grunnloven § 1 andre punktum er «*regjeringsforma avgrensa og arveleg monarkisk*». Videre sier § 3 at den utøvende makten er hos kongen, eller hos dronningen dersom hun har fått kronen etter reglene i § 6, § 7 eller § 48 etter grunnloven. Etter dette kan det videre konkluderes med at statsoverhode er den personen som til enhver tid er sittende eller fungerende monark.

Etter grunnloven skal den sittende monark selv velge «*eit råd av røysteføre norske borgarar*». ⁷⁰ Rådet skal etter bestemmelsen minst bestå av en statsminister og syv ministre i en regjering. Regjeringen ledes av en regjeringssjef, som i Norge er den til enhver tid sittende statsministeren. Regjeringssjefen, eller statsministeren, skal etter ordlyden defineres som PEP.

Når det gjelder minister så er dette også omhandlet i grunnloven hvor det står at Norge skal ha minimum 7 ministre. Minister kan også forstås som statsråd etter vanlig språklig forståelse. Antallet ministre har en minimums bestemmelse, og kan derfor variere fra regjering til regjering. I denne regjeringen har vi per tiden 21 ministre, alle disse må etter ordlyden være å anse som innehavere av en «prominent public function», og skal således defineres som PEP. ⁷¹

I Norge har vi ingen som direkte kan karakteriseres som assisterende minister. En annen tolking av assisterende minister kan være visestatsråd, direkte oversatt til statssekretær.

Statssekretærer rangeres som nummer to etter den ministeren (statsråden) de jobber direkte for. Og etterhvert har statssekretærer fått både administrative og politisk myndighet. Hvert

---

⁷⁰ Lov 17. mai 1814 (grunnloven) § 12

⁷¹ <https://www.regjeringen.no/no/om-regjeringa/solberg/Regjeringen-Solberg/id753980/> -lest 12.04.2019

departement kan også ha flere forskjellige statssekretærer, med forskjellige ansvarsområder. I det vesentlige opptrer statssekretæren som visestatsråd eller assisterende minister i offentligheten, men uten formell kompetanse til å kunne representere ministeren i Stortinget eller i statsråd hos Kongen. Likevel vil statssekretæren ha indirekte innflytelse/ påvirkning overfor sin minister, og kan dermed bidra til direkte påvirkning gjennom sitt arbeid. I tillegg kan en statssekretær, basert på den økte synligheten i det offentlige rom, også defineres under «prominent public function».

Utvalget har i NOUens kapittel 14 definert at statssekretærer er underlagt bestemmelsen om PEP.⁷² Etter drøftelsen over støttes denne vurderingen.

Etter dette skal statssekretærer defineres som PEP.

Ser man til Danmark, så har de i tillegg til de ovennevnte, definert at bestemmelsen og skal gjelde departementschefer.⁷³ I Norge forstås departementschefer som departementsråd. Departementsråd er den øverste faste embetsmannen i et norsk departement, og er direkte underlagt sjefen for departementet som er statsråd. Departementsråden skal videre avlaste og være rådgiver for statsråden og er i tillegg ansett som statsrådets nærmeste medarbeider i både faglige og politiske spørsmål.⁷⁴ En slik stilling medfører ikke ordlyden «prominent public function», men stillingen innebærer mye ansvar, og i tillegg har man som departementsråd mulighet til å kunne utøve stor grad av påvirkning. I tillegg jobber man veldig tett opp mot statsråden (ministeren) og bør dermed også defineres som PEP etter «kjent medarbeider».

Departementsråd bør defineres som PEP.

3.5 Medlem av nasjonalforsamling

Etter bestemmelsen i hvitvaskingsloven skal medlem av nasjonalforsamling anses som PEP. En nasjonalforsamling er etter Store Norske Leksikon det organet som har myndighet til å

---

⁷² NOU 2016:27 punkt 14.1, side 219

⁷³ Finanstilsynet, *Vejledning til reglerne om politisk eksponerende personer*, side 4

⁷⁴ https://www.regjeringen.no/no/dep/fd/organisering-og-ledelse/administrativ_ledelse/roksund/id524485/ - lest 12.04.2019

vedta lover, fastsette skatter og bevilge statens finanser.⁷⁵ I Norge er det Stortinget som har denne funksjonen. Etter Grunnloven § 57 skal det velges 169 representanter til Stortinget.

Alle representantene på Stortinget er dermed å anse som PEP.

I tillegg skal det etter § 58 også velges vararepresentanter til Stortinget. Vurderingstema blir da om også vararepresentantene skal defineres som politisk eksponerte personer.

Vararepresentanter har i utgangspunktet lik påvirkningskraft som de fast, valgte medlemmene av Stortinget dersom de må møte som stedfortredere. Dette gjelder likevel bare dersom de må møte i på Stortinget. For rapporteringspliktige vil det være vanskelig å holde rede på når vararepresentanter møter eller ikke. På bakgrunn av dette bør vararepresentanter derfor også anses som medlem av nasjonalforsamlingen, og dermed også defineres som politisk eksponert person.

3.6 Medlem av styrende organ i politisk parti

Denne bestemmelsen reiser i hovedsak to spørsmål, hva regnes som et «styrende organ» og hva inngår i «politisk parti». Dette er etter mitt skjønn i tråd med direktivet, hvor bestemmelsen lyder at man er ansett som PEP dersom man er medlem av «*governing bodies of political parties*».⁷⁶

Første vurderingstema blir «styrende organ». Etter normal språklig forståelse er styrende organ de som sitter på beslutningene. Etter partiloven § 6 (1) må et politisk parti, dersom det er registrert, sende inn oppdaterte opplysninger om hvem som er medlemmer i partiets utøvende organ. I partiloven forekommer uttrykket utøvende organ, og ikke styrende organ slik som i hvitvaskingsloven.⁷⁷ Dermed blir det vurdering om disse to begrepene kan sidestilles, eller om begrepene har forskjellig betydning. Neste vurdering blir dermed om utøvende og styrende kan tolkes som ett. I partilovens § 3 (2) c skal et politisk parti «*fastsette hvilket organ i partiet som velger partiets utøvende organ*». Etter denne bestemmelsen vil det etter vanlig språklig forståelse tolkes som at utøvende organ er det organet som driver partiet på daglig basis, en sammenligning til den daglige ledelse og administrasjon i en bedrift.

---

⁷⁵ <https://snl.no/nasjonalforsamling> – lest 12.04.2019

⁷⁶ Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015 artikkel 3 punkt 9 (c)

⁷⁷ Lov 17. juni 2005 nr. 102 (partiloven) § 6

Landsmøtet er et partis høyeste organ, og kan således sammenlignes med generalforsamlingen til et foretak. Å definere alle medlemmer av landsmøtet som politisk eksponerte personer vil være mot intensjonen til direktivet hvor man helst skal unnlate å involvere mellomledere. I tillegg vil en slik definisjon medføre at personkretsen av hvem som skal defineres som PEP blir veldig stor. I note (14) til partiloven står det at bestemmelsen om utøvende organ etter partiloven er de som har rett til å «uttale seg på vegne av partiet sentralt i saker etter valgloven». ⁷⁸

På dette grunnlag vil definisjonen av utøvende organ være landsstyret etter mitt skjønn.

Det styrende organ vil derfor være det organet som sitter med den daglige driften av partiet, partiledelsen. Partiledelsen består av en leder og to nestledere, i tillegg har de ulike partier også sentralstyrer som har myndighet til å stå for den daglige driften av partiet mellom årsmøtene.

Heretter tolkes styrende organ etter hvitvaskingslovens bestemmelser til å gjelde partiledelsen, herunder medlemmene av sentralstyret.

Det neste vurderingstema er hva som menes med politisk parti. Etter partiloven stilles det ikke krav til at et politisk parti må være valgt inn på Stortinget for å kunne defineres som politisk parti. ⁷⁹ Det oppstilles ulike vilkår for at en organisasjon skal kunne godkjennes som politisk parti i § 3. Dersom man er medlem av et politisk parti som ikke er valgt inn på Stortinget vil man i prinsippet ikke ha noen reell påvirkningskraft annet enn påvirkningskraft over selve partiet.

Spørsmålet videre blir da om man burde ha endret på ordlyden i hvitvaskingslovens bestemmelse til bare å gjelde politiske partier som er valgt inn på Stortinget, og ikke politiske parti. Dersom man også skal inkludere politiske partier som ikke er valgt inn på Stortinget, kan potensielt det antall personer som må inkluderes som politisk eksponert person bli uforholdsmessig mange i forhold til formålet med hvitvaskingsloven. Bestemmelsen bør derfor gjøres snevrere med bruk av politiske parti valgt inn på Stortinget, og ikke politisk parti etter partilovens bestemmelser.

---

⁷⁸<https://min.rechtsdata.no/Dokument/gL20050617z2D102?directHit=1&dq=partiloven&noteid=gN20050617z2D102z2E14> – lest 21.04.2019

⁷⁹ Lov 17. juni 2005 nr. 102 (partiloven) § 3

Medlemmer av partiledelsen, herunder sentralstyret skal defineres som politisk eksponert person dersom partiet er valgt inn på Stortinget.

I tillegg bør det gjøres en avgrensing i forhold til Sametinget da Sametinget også er definert under partiloven. Sametinget kan ikke regnes som nasjonalforsamling siden de ikke eier sin egen stat, og er finansiert gjennom Norge over statsbudsjettet.⁸⁰ Sametinget har begrenset arbeidsområde og myndighet.⁸¹ Sametinget har ikke nasjonal påvirkningskraft, men kraft til å kunne påvirke innenfor det samiske området. I tillegg er samenes område over hele nord-Kalotten, noe som gjør at de internasjonale grensene til en viss grad er visket ut. Selv om sametingets medlemmer har begrenset nasjonal myndighet, har de stor lokal påvirkningskraft. Det foreligger derfor mulighet for at korrupsjon kan forekomme.

Medlemmer av sametinget bør etter reglene om politisk parti defineres som PEP.

3.7 Medlem av høyere rettsinstans som treffer beslutning som ikke bare eller unntaksvis kan ankes

Høyere rettsinstans kan etter vanlig språklig forståelse tolkes som den øverste rettsinstansen vi har. Etter grunnloven er dette definert til å være høyesterett.⁸² I tillegg sier loven, «ikke bare eller unntaksvis kan ankes», dette vil også etter Grunnlovens § 90 tillegges høyesterett. Utvalget i NOU 2016:27 har definert at denne bestemmelsen omfatter dommere i høyesterett og dommere i lagmannsrettene.⁸³ Dette på bakgrunn av at lagmannsretten unntaksvis kan anke, og da på grunnlag av rettsanvendelsen og ikke på bevisførselen.⁸⁴ Derfor vil det være naturlig at også lagmannsretten omfavnes i tillegg til høyesterett.

---

⁸⁰ Sametingets budsjett 2018, *Sametingsrådets forslag til innstilling*, punkt 2 side 10

⁸¹ Lov 12. juni 1987 nr. 56 (sameloven) § 2-1

⁸² Lov 17. mai 1814 (grunnloven) § 88

⁸³ NOU 2016:27 punkt 14.1 side 219

⁸⁴ Lov 22.mai 1981 nr. 25 (Straffeprosessloven) § 306

Det videre spørsmålet blir om dette er de eneste rettsinstansene som «treffer beslutning som ikke bare eller unntaksvis kan ankes» eller om begrepet kan omfatte flere instanser.

Etter Arbeidstvistloven har arbeidsretten innenfor sitt fagområde samme kompetanse som Høyesterett til å pådømme saker; ⁸⁵ «*Arbeidsrettens dommer og kjennelser som ikke omfattes av første og andre ledd er endelige og kan fullbyrdes etter reglene for høyesterettsdommer*». I enkelte tilfeller vil det være muligheter for å anke avgjørelser fra arbeidsretten til Høyesterett, dette er regulert i Arbeidstvistloven § 58 (1), (2) og (5), altså unntaksvis. Dermed er vilkårene «høyere rettsinstans og beslutning som bare unntaksvis kan ankes» tilstede for arbeidsrettens medlemmer. Dette er også i tråd med ordlyden i direktivet som sier at medlemmer av andre «*high-level judicial bodies*» skal klassifiseres som PEP.⁸⁶

Medlemmer av arbeidsretten bør etter hvitvaskingslovens bestemmelse klassifiseres som PEP.⁸⁷

I tillegg er det i direktivets ordlyd omtalt at medlemmer av «constitutional courts» også skal klassifiseres som PEP. Direktivet skiller mellom «supreme courts» og «constitutional courts».⁸⁸ Etter vanlig språklig forståelse er dette, oversatt til norsk, omtalt som høyesterett og riksrett.

Riksrett er en spesiell domstol som bare i visse tilfeller kommer til anvendelse. Riksretten er en særdomstol som er organisert av grunnloven og skal avgjøre spørsmål om strafferettslig ansvar for medlemmer av statsråd, høyesterett og storting.⁸⁹ Reglene for når Riksrett skal settes er beskrevet i Grunnlovens §§ 86 og 87. Her står det blant annet at Riksretten dømmer i første og siste instans. Vilårene for å anse medlemmene av Riksretten som PEP er derfor tilstede etter ordlyden i hvitvaskingslovens bestemmelse. Sammensetningen av Riksretten er fem høyesterettsdommer og seks lekfolk. De fem dommerne vil uansett, i kraft av sin posisjon, være omfattet av PEP-bestemmelsene, mens lekfolkene i kraft av sin posisjon ikke er det.

---

⁸⁵ Lov 27. januar 2012 nr. 9 (arbeidstvistloven) § 58 (5)

⁸⁶ Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015 artikkel 3 nr.9 (d)

⁸⁷ Lov 27. januar 2012 nr. 9 (arbeidstvistloven) § 37

⁸⁸ Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015 artikkel 3 nr.9 (d)

⁸⁹ Andenæs, Johs. og Fliflet, Arne, *Statsforfatningen i Norge*, (2008) side 218

En vurdering vil være om man likevel skal anse lekfolkene som PEP all den tid tiltale for Riksretten forekommer svært sjelden.⁹⁰ I utgangspunktet skal ikke medlemmer av Riksretten defineres som politisk eksponert person før eventuell tiltale blir tatt ut, og Riksretten satt. Men, på bakgrunn av det internasjonale samarbeidet rundt behandlingen av PEP, så bør man ikke gjøre nasjonale forskjeller. Dette for å sikre harmonisering av reglene.⁹¹ Dette vil også være i tråd med direktivets beskrivelse og min forståelse av «constitutional courts».

Derfor bør medlemmene av Riksretten også klassifiseres som PEP etter bestemmelsens ordlyd.

3.8 Medlem av styre i riksrevisjon, revisjonsdomstol eller sentralbank

Denne bestemmelsen er utledet av Direktivets artikkel 3 punkt 9 (e) hvor «*courts of auditors or of the boards of central banks*» er valgt som ordlyd. Dersom man direkte oversetter «*courts of auditors*» kommer man til at dette begrepet omhandler revisjonsrett.⁹² Revisjonsretten er et uttrykk brukt av EU selv gjennom EUROPEAN COURT OF AUDITORS.⁹³ Hovedoppgaven til denne retten er å revidere og eventuelt granske at EUs budsjetter er benyttet slik de skal. På samme måte som riksrevisjonen har dette som arbeidsoppgave i Norge.⁹⁴ Dermed er betegnelsen riksrevisjon som er inntatt i den norske loven en god oversettelse. I tillegg har utvalget valgt å ta inn revisjonsdomstol i bestemmelsen. Norge har ikke revisjonsdomstol, revisjonsdomstol kan sammenlignes med European Court of auditors (se over), og medlemmer av denne vil således falle under regelen og vil ikke bli inngående behandlet her.

Både riksrevisjonen og sentralbanken har styrer som øverste organ. De videre spørsmål blir derfor om bestemmelsen kun vil omfatte de som faktisk sitter i styrene, eller om man også må inkludere en større krets. For enkel hets skyld behandles riksrevisjon og sentralbank kronologisk.

Riksrevisjonen i Norge er bygd opp med et kollegium på fem riksrevisorer som ledes av riksrevisoren.⁹⁵ Kollegium må her forstås med styre. I tillegg til de valgte, faste medlemmer

---

⁹⁰ <https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Arbeidet/Riksrett/> - lest 20.04.2019

⁹¹ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier*, (2012) side?

⁹² Google translate

⁹³ <http://www.europabanken.no/index.php/eu-eos-institusjoner/revisjonsretten> - lest 19.04.2019

⁹⁴ Lov 07. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen § 1 1.ledd

⁹⁵ Lov 07. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen § 4

av kollegiet, skal det også velges personlige varamedlemmer.⁹⁶ Det vil videre si at dersom en av kollegiets medlemmer ikke kan møte, så innkalles et personlig varamedlem.

Varamedlemmene av riksrevisjonen kan dermed sies å ha potensielt samme påvirkningskraft som de øvrige, faste medlemmer, av riksrevisjonens kollegium (styre) og skal således også behandles som PEP i kraft av at de dermed faller utenfor mellomleder-nivå.⁹⁷ Da riksrevisjonen er et organ som har relativt hyppige møter, vil det være vanskelig til enhver tid å følge med på hvilke av de faste medlemmene som møter eller ikke møter. Det vil derfor være hensiktsmessig å derfor behandle både de faste medlemmer og de personlige varamedlemmer som ett. I bestemmelsen er det ikke presisert at riksrevisoren selv er PEP, men siden hen er leder av riksrevisjonens kollegium (styre) anses hen også som PEP, selv om dette ikke direkte kan utledes av bestemmelsen.

Riksrevisjonens styre og riksrevisjonens personlige varamedlemmer bør derfor, etter ordlyden i bestemmelsen, anses som PEP.

Norges Bank er Norges sentralbank jfr. Sentralbankloven § 1. Sentralbankens øverste ledelse er definert i sentralbanklovens § 5.⁹⁸ Første ledd i denne bestemmelsen sier klart at bankens øverste organer er et hovedstyre og et representantskap. Det videre spørsmålet blir dermed om begge styrene anses for å være PEP. Bestemmelsens andre ledd sier at hovedstyret har den utøvende og rådgivende myndighet, og leder og forvalter bankens midler. Representantskapet skal føre tilsyn med bankens drift og at reglene for bankens virksomhet blir fulgt. På bakgrunn av dette kan vi derfor konkludere med at det er kun hovedstyret som har påvirkningskraft til direkte avgjørelser for sentralbanken. Basert på dette så vil det være i tråd med bestemmelsen at det bare er hovedstyret som skal være underlagt PEP.

Når det gjelder varamedlemmene til hovedstyret så skal disse oppnevnes av Kongen. Etter § 6 fjerde ledd i sentralbankloven skal lederen for hovedstyret innkalle til møte så ofte det anses ønskelig eller dersom minimum tre medlemmer krever det.⁹⁹ I samme tilfellet som for riksrevisjonen så kan det være noe vanskelig å vite hvem som møter i disse møtene til enhver tid. Det vil derfor være hensiktsmessig at de faste medlemmene av hovedstyret og varamedlemmene i hovedstyret behandles under ett, da de i utgangspunktet har like muligheter for å kunne påvirke eventuelle negative avgjørelser i hvitvaskingssammenheng.

---

⁹⁶ Lov 07. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen § 4 1.ledd andre punktum

⁹⁷ NOU 2016:27

⁹⁸ Lov 24. mai 1985 nr. 28 (sentralbankloven)

⁹⁹ Lov 24. mai 1985 nr. 28 (sentralbankloven) § 9

Hovedstyret i Norges Bank og varamedlemmene i hovedstyret bør derfor, etter ordlyden i bestemmelsen anses som PEP.

3.9 Ambassadør, chargé d'affaires eller militær offiser av høyere rang

Bestemmelsen starter med ambassadør. Ambassadører representerer sitt eget land i det landet de oppholder seg i og innehar diplomatisk immunitet. Det er relativt oversiktlig for rapporteringspliktig å finne ut hvem som er ambassadører. Chargé d'affaires er gjennom Wien konvensjonen av 1961 definert til å være en ambassadørs stedfortreder og skal således defineres som politisk eksponert person.¹⁰⁰ Begge disse stillingene anses å være innenfor betegnelsen «prominent public function» etter direktivet.¹⁰¹

Ambassadør og chargé d'affaires er dermed ansett som PEP i kraft av sin stilling.

Bestemmelsen definerer at omfanget av politisk eksponerte personer innebærer militær offiser av høyere rang. Dersom man sammenligner dette med hva forsvaret selv anser som høyere rang, skal dermed alle fra Major og opp omfattes. I forhold til direktivets utgangspunkt om at politisk eksponerte personer skal anses å ha en «prominent public function» så må man avgrense til hvor beslutningene tas.

Forsvarets øverste leder er Kongen.¹⁰² Nest etter Kongen kommer forsvarssjefen jfr. Instruks for forsvarssjefen.¹⁰³ Under forsvarssjefen følger en rekke «undersjefer».¹⁰⁴ Og disse bør regnes for å være en del av det direktivet definerer som «prominent public function». Utvalget har også selv spesifisert at høyere rang skal defineres til general, generalløytnant og generalmajor, som tilsvarende admiral, viseadmiral og kontreadmiral i sjøforsvaret¹⁰⁵. Dette harmoniserer med tanken om at mellomledere (Major osv.) bør holdes utenfor begrepet offiser av høyere rang. Høyere rang skal derfor som hovedregel omfatte de stillinger som opplistet i utredningen.

---

¹⁰⁰ Vienna convention on Diplomatic Relations (1961) artikkel 5 (2)

¹⁰¹ Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015 artikkel 3 nr. 9

¹⁰² Lov 17. mai 1814 (grunnloven) § 25 1.ledd

¹⁰³ Forskrift 28. november 2003, *instruks for forsvarssjefen* – punkt I

¹⁰⁴ <https://forsvaret.no/fakta/organisasjon> – lest 19.04.2019

¹⁰⁵ NOU 2016:27 punkt 14.1 side 219

Både i direktivet og i NOU 2016:27 er militæret angitt til å være henholdsvis «armed forces» og «hæren, luftforsvaret og sjøforsvaret».¹⁰⁶ Forsvaret består også av grener som etter normal språklig forståelse ikke naturlig kan anses som «armed forces», herunder blant annet etterretning og cyberforsvaret. Dette er grener som har både stor påvirkningskraft og stor betydning for rikets sikkerhet, og kan i visse tilfeller også utføre «operasjoner». Derfor burde disse grenene spesifiseres. Det samme bør gjelde for forsvarets logistikkfunksjon (FLO) og forsvarets økonomifunksjon da disse har direkte innflytelse på «armed forces».¹⁰⁷ Selv om lederne av disse funksjonene implisitt er definert under militær offiser etter utredningen, så kan det likevel være hensiktsmessig å presisere dette ytterligere.¹⁰⁸

På bakgrunn av dette bør det presiseres at offiserer av høyere rang innenfor etterretning, cyberforsvaret, forsvarets logistikkorganisasjon og forsvarets økonomifunksjon også skal klassifiseres som PEP.

I tillegg burde militær adjutant være innlemmet i hjemmelen. Arbeidsoppgavene til en adjutant er å være militær rådgiver, sekretær eller assistent for et statsoverhode, en kongelig eller en høyere offiser.¹⁰⁹ Dette er personer som jobber tett med «offiser av høyere rang» og kan dermed sammenlignes med rollen til statssekretærer. Selv om dette er på mellomledernivå, utenfor høyere rang og heller ikke innenfor «prominent public function» så vil «kjent medarbeider» bidra til at også personer i disse stillingene bør klassifiseres som PEP.

Militær adjutant uavhengig av rang bør etter bestemmelsen klassifiseres som PEP.

3.10 Medlem av administrativt, ledende eller kontrollerende organ i statlig foretak

Denne bestemmelsen reiser spørsmål om kontrollerende organ og statlig foretak.

---

¹⁰⁶ Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015 artikkel 3 nr. 9 og NOU 2016:27 side?

¹⁰⁷ <https://forsvaret.no/fakta/organisasjon> – lest 19.04.2019

¹⁰⁸ NOU 2016:27 punkt 14.1 side 219

¹⁰⁹ <https://no.wikipedia.org/wiki/Adjutant> – lest 20.04.2019

Foretak er etter Store Norske Leksikon definert som «finansiell og juridisk virksomhetsenhet med økonomisk formål».¹¹⁰ Det neste spørsmålet som reiser seg da, er hva som defineres som statlig foretak.

Etter vanlig språklig forståelse viser statlig foretak til at staten må eie foretaket. Det foreligger ikke noen grad av hvor stort eierskapet skal være for å favne inn under denne bestemmelsen. Det som er uklart er graden av eierskapet. Her vil to spørsmål reise seg videre, 1. må staten ha rettslig og faktisk kontroll over foretaket (flertall) eller 2. kan det være deleid av staten. Den norske stat har eierinteresser i flere forskjellige foretak.¹¹¹ Hovedårsaken for å definere politisk eksponerte personer som høy risikokunder henger sammen med faren for korrupsjon. I de tilfeller hvor staten har rettslig og faktisk kontroll over et foretak vil derfor faren for at korrupsjon kan skje være større enn hvor man har deleierskap. I de foretak hvor staten er deleier vil flere ha innsyn i selskapet. Dette gjør at risiko for korrupsjon er lavere enn hvor staten har større kontroll. Det vil derfor være naturlig, på dette grunnlag å vurdere at statlig foretak skal defineres etter rettslig og faktisk kontroll.

I den nye hvitvaskingsloven er grensene for hvor stor eierandelen må være for at man skal anses som reell rettighetshaver definert til å være 25%¹¹². Denne grensen kan dermed danne et godt utgangspunkt for å definere eierskapet til staten. Dersom man ønsker konsistens i lovverket, samt at man opptrer lojalt overfor direktivets punkt om kontroll, vil det være hensiktsmessig å definere statlig foretak til å være foretak hvor staten har en eierandel på 25% eller mer.

Statlig foretak anses som foretak hvor staten har eierandel over 25%.

Neste vurderingstema blir om hva som defineres som «medlem av administrativt, ledende eller kontrollerende organ». Dette er diskutert i NOU2016:27 hvor utvalget har tatt stilling til hvilke personer som skal defineres «øverste ledelse». Etter utvalgets konklusjon innbefatter «øverste ledelse» daglig leder og styret. I tillegg sier bestemmelsen «medlem av», noe som vil si at omfanget er litt større enn bare det utvalget har sagt er øverste ledelse. Foretak eid av staten er såpass store at de i tillegg til daglig leder, har en ledergruppe. Etter ordlyden

---

¹¹⁰ <https://snl.no/foretak> – lest 07.04.2019

¹¹¹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/statlig-eierskap/selskaper---ny/id2604524/?expand=factbox2607477> – lest 13.04.2019

¹¹² Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 14 (1) bokstav a

«medlem av» bør derfor hele ledergruppen samt styret til et statlig foretak være definert som politisk eksponert person.

Kontrollerende organ henger sammen med hvem som utøver kontrollen av selskapet. Dette kan vurderes til å være det organet som skal kontrollere eller føre tilsyn med virksomheten. Det vanlige i Norge er at slik kontroll utøves av ekstern revisor. Siden det i dette tilfellet er snakk om å definere medlem av kontrollerende organ, tolker jeg det dit at det er snakk om intern kontroll. Dette harmoniserer også med hvitvaskingslovens § 35 om at rapporteringspliktige skal ha internkontroll. Drar man en parallell i forhold til denne bestemmelsen vil det da være snakk om medlemmer av de organer som kontrollerer foretaket.

I de tilfeller hvor de statlige virksomheter har noen form for internrevisjon skal medlemmene av disse anses som PEP i henhold til kontrollerende organ.

3.11 Direktør, styremedlem eller annen person i øverste ledelse i internasjonal organisasjon

Øverste ledelse er definert og spesifisert i utredningen hvor utvalget har beskrevet øverste ledelse til å omfatte «*styret og daglig leder eller foretaksorgan med tilsvarende ansvar og kompetanse*». ¹¹³ Her har de videre definert at foretaksorgan er selskapsmøtet i ansvarlige selskaper uten styre. Daglig leder er også presisert til å gjelde den personen som har det daglige ansvaret for drift uavhengig av stillingstittel. I organisasjoner er det vanlig å benevne den med det daglige ansvaret for generalsekretær. Dette burde vært presisert for denne.

Neste vurderingstema blir å definere internasjonal organisasjon. Her kan vi skille mellom statlig- og ikke statlig internasjonal organisasjon. Her bør det også vurderes hvem som kan knyttes til direktivets ordlyd som omhandler «prominent public function». Statlige internasjonale organisasjoner har forskjellige stater som medlemmer, og vil således falle inn under betegnelsen. Av organisasjoner som ikke er statlig, eksempelvis WWF og UEFA så vil som regel disse ikke ha noen politisk tilknytning og dermed ingen påvirkningskraft etter bestemmelsene om PEP. ¹¹⁴ Dermed faller ikke statlige organisasjoner utenfor betegnelsen.

---

¹¹³ NOU 2016:27 punkt 2.3.4.7 side 31

¹¹⁴ [https://snl.no/NGO - ikke-statlig organisasjon](https://snl.no/NGO_-_ikke_statlig_organisasjon) – lest 21.04.2019

Øverste ledelse i statlige internasjonale organisasjoner bør derfor etter ordlyden defineres som politisk eksponerte personer.

3.12 Nært familiemedlem: foreldre, ektefelle, registrert partner, samboer og barn, samt barns ektefelle, registrert partner eller samboer

Bestemmelsen angir at familiemedlemmer til PEP også skal underlegges forsterkede kundetiltak. Denne bestemmelsen er godt definert i loven, og er samtidig i tråd med direktivet. I tillegg har man i den norske hvitvaskingsloven valgt å inkludere barns samboere i bestemmelsen. Dette er en konsekvens av at man for å komme i tråd med direktivet også har tatt inn samboer i den nye loven.¹¹⁵ En presisering som kunne vært gjort, er å inkludere adoptivbarn i bestemmelsen. Selv om dette implisitt er dekket av adopsjonslovens § 24 1.ledd kan det være hensiktsmessig å presisere dette.

I forhold til nær familie er søsken utelatt fra definisjonsbestemmelsen. Dette er etter mitt skjønn uheldig. Søsken kan ofte i flere sammenhenger ha bedre kontakt med hverandre i et forretnings-/profesjonelt perspektiv enn hva man for eksempel har med sine foreldre eller partnere. Spesielt tvillinger har sterke bånd mellom seg, men også vanlige søsken vil ha sterke bånd mellom seg, noe som kan bidra til at et søskenforhold i mange tilfeller kan innebære forhøyet risiko.¹¹⁶

Etter dette burde også søsken av PEP være klassifisert under «nært familiemedlem».

Bestemmelsen gir heller ikke noen klar definisjon av alder på barn av PEP. Det har fremkommet kritikk for at barn allerede fra fødsel er definert som nært familiemedlem, og således underlagt forsterkede kundetiltak etter bestemmelsen.¹¹⁷ Dette kan være uheldig, og da med tanke på omfanget av rapporteringsplikten. Gjennom å ikke definere en klar aldersgrense kan dette bli en stor oppgave for de rapporteringspliktige, og det synes ikke å ha støtte i

---

¹¹⁵ NOU 2016:27 punkt 2.3.4.6 side 30

¹¹⁶ <https://utforsksinnet.no/eneggede-og-toeggede-tvillinger-forskjeller/> - lest 13.04.2019

¹¹⁷ <https://www.dn.no/magasinet/dokumentar/finans/bank/teknologi/star-pa-svarteliste-sammen-med-tunge-kriminelle-og-terrorister/2-1-396593> - lest 09.04.2019

formålet for forsterkede kundetiltak rundt PEP.¹¹⁸ En naturlig avgrensing av dette bør gjøres i forhold til strafferettslig alder slik at det også harmoniserer med straffelovens bestemmelser for straffansvar.¹¹⁹

Derfor bør det være en nedre aldersgrense på 15 år før man som barn av PEP skal underlegges forsterkede kundetiltak.

3.13 Kjent medarbeider

Kjent medarbeider er definert i hvitvaskingsloven § 2 (h). Reglene for når man skal anses for kjent medarbeider er relativt klare. Er man reell rettighetshaver i juridisk person i fellesskap med en politisk eksponert person eller dersom man er eneste reelle rettighetshaver i juridisk person som har til hensikt å begunstige en politisk eksponert person skal man anses som kjent medarbeider. I tillegg omfatter regelen at en kjent medarbeider kan være en som har en nær forretningsforbindelse med en politisk eksponert person. Dette er mennesker uten en «prominent public function» og som etter hvitvaskingslovens bestemmelser er på mellomledernivå.

Grunnlag for drøftelse vil her være nær og forretningsforbindelse.

Som drøftet i tidligere punkt så har utvalget selv ansett at statssekretær er å anse som politisk eksponert person. Dette gir en pekepinn på uttrykket nær. Statssekretærer er etter vanlig språklig forståelse en person som jobber tett med en minister ved å rådggi, være diskusjonspartner etc. For å sammenligne dette med forretningslivet er det nærliggende å sammenligne dette med en viseadministrerende direktør eller lignende.

Neste vurderingstema er forretningsforbindelse. En forretningsforbindelse kan etter dagligtale være en person man driver kjøp og salg med, eller andre typer forretninger, eventuelt har et tett arbeidsforhold med. I et forhold som nevnt over med statssekretærer, så driver ikke disse under forretninger i klassisk forstand, men arbeider sammen mot et felles mål, med felles sett av verdier. I den sammenheng kan det være hensiktsmessig å benytte seg av forretning foran forbindelser.

---

¹¹⁸ Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015 punkt X

¹¹⁹ Lov 20. mai 2005 nr. 28 (straffeloven) § 20 1.ledd (a)

Kjent medarbeider er dermed en fysisk person som har tett og inngående samarbeid med en politisk eksponert person.

3.14 Reell rettighetshaver

Norge fikk kritikk av FATF i evalueringen i 2014 for ikke å ha systemer for å avdekke om internasjonale PEP var reelle rettighetshavere.

Reell rettighetshaver er i hvitvaskingsloven definert som en eller flere fysiske personer, som i siste instans eier eller kontrollerer en kunde.¹²⁰ Eller som en transaksjon eller aktivitet gjennomføres av.

Det kan være utfordrende for rapporteringspliktige å finne ut hvem som faktisk er reell rettighetshaver til en kunde, da eierskapet kan gå gjennom flere ledd. Gjennom identifisering av reell rettighetshaver må eier- og kontrollstrukturen følges helt til man finner den eller de som kontrollerer/ eier kunden. Reell rettighetshaver kan aldri være noe annet enn en fysisk person. Viktigheten av å kjenne til de reelle rettighetshaverne inngår i hvitvaskingslovens bestemmelser om kjenn-din-kunde prinsippet. Dette medfører at det ikke holder å kjenne bare identiteten til kunden, men også identiteten til den eller de som i siste instans eier eller kontrollerer kunden.

Reell rettighetshaver ledes direkte ut fra ordet reell som tilsier at den reelle rettighetshaveren er den som faktisk har det reelle eierskap eller bestemmer. Dette behøver ikke å være samme person som har formelt eierskap¹²¹. Reelt eierskap kan utøves på flere måter som ved eksempel private avtaler (aksjonæravtaler), ulike aksjeklasser, bruk av stråmenn eller i familieselskaper hvor eierskap er overført til neste generasjon men hvor første generasjon tar beslutningene.

Å finne ut av det reelle eierskapet er derfor viktig i hvitvaskings- og terrorfinansieringssammenheng på bakgrunn av at rapporteringspliktig må være klar over hvem som har den økonomiske interessen i kunden for å sikre at kunden ikke blir brukt til overtredelse av hvitvaskingslovens bestemmelser.

---

¹²⁰ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 2 (e)

¹²¹ Georgsen, Ragnhild, *Direkte og indirekte eierskap*, Tax Justice Network (Oslo 2018) punkt 3.4

3.15 Oppsummering

Definisjonen av personkretsen av hvem som skal anses som politisk eksponert person er utvidet i den nye hvitvaskingsloven sammenlignet med den gamle. Dette medfører også at det vil være større omfang av undersøkelser for de rapporteringspliktige for å undersøke og ha kontroll på hvem som faktisk faller inn under denne bestemmelsen.

I tillegg har en del av den kritikken som har fremkommet mot at definisjonen av politisk eksponerte personer er litt uklar, i stor grad dreid seg om hvor lenge man skal anses som politisk eksponert person og at barn av slike, uansett alder er definert som dette.

Hvitvaskingsloven har etter mitt skjønn ikke tolket direktivet eller FATF strengere enn hva som må anses fornuftig. I drøftelsen over har jeg forsøkt å gjøre en tydeligere presisering for hvem som skal anses som politisk eksponert person etter den nye hvitvaskingsloven. Som del av et internasjonalt samarbeid er Norge pålagt å være compliant i forhold til det internasjonale regelverket på området.

Spørsmålet blir heller om man skal vurdere norske politiske eksponerte personer på en «mykere» måte enn internasjonale, gitt at Norge er ansett for å inneha lavere risiko på området. Dette blir ytterligere diskutert i det videre.

4 BEHANDLING AV POLITISK EKSPONERTE PERSONER I ET ANTIHVITVASKPERSPEKTIV

4.1 Innledning

Etter § 18 skal det gjennomføres forsterkede kundetiltak dersom en kunde er definert som PEP etter reglene i hvitvaskingsloven § 2.¹²² Reglene om forsterkede kundetiltak er også utledet av direktivet og FATFs anbefalinger. Dersom man er definert som PEP er man også automatisk en kunde med høy risiko i forhold til andre kunder. Etter dagens regelverk så har de rapporteringspliktige selv ansvaret for å finne ut hvem som skal defineres som PEP. Det hele starter med at kunden selv i onboardingfasen må opplyse om hen er PEP, eller kommer inn under en av de andre definisjonene.¹²³ Noen kan ha ønsker om å ikke alltid opplyse om dette på forhånd, og det vil dermed være en risiko for rapporteringspliktig å bare stole på kundens egne opplysninger.

Det hele munner ut i kjenn-din-kunde prinsippet som går ut på at rapporteringspliktig alltid skal kjenne kunden(e) sine. Dersom de rapporteringspliktige kjenner identiteten til kunden, reelle rettighetshavere og kundeforholdets tilsiktede formål og art kan rapporteringspliktige iverksette risikobaserte tiltak for å avdekke og forhindre hvitvasking og terrorfinansiering.¹²⁴ Dette kan imidlertid medføre en del utfordringer for de rapporteringspliktige all den tid man lever i en digitalisert og stadig mer global verden. Rapporteringspliktige som har kunder over hele verden må derfor være sikre på at de kjenner kunden(e) sine på en slik måte at risiko for hvitvasking og terrorfinansiering er minimert.

Dette kapittelet skal beskrive hvordan PEP blir behandlet i et antihvitvaskingsperspektiv.

4.2 Kundetiltak

Det skilles mellom forenklede-, alminnelige-, og forsterkede kundetiltak innenfor hvitvaskingslovgivningen. Direktivet og FATF benytter seg av begrepene «customer due dilligence» og «enhanced customer due dilligence». I Norge benyttet vi oss tidligere av

---

¹²² Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 18 (1)

¹²³ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 11

¹²⁴ NOU 2016:27 punkt 5.1.1 side 75

begrepet kundekontroller, mens man i den nye hvitvaskingsloven har endret formulering fra kundekontroller til kundetiltak.¹²⁵ Tiltak kan tolkes mye mer omfattende enn kontroll, og vil således medføre at de preventive tiltakene (risikobaserte tiltakene) må utvides i forhold til tidligere. En slik endring av definisjonen er gjort fordi man ønsker å tydeliggjøre at det ikke lengre er nok med bare å kontrollere, men også bekrefte legitimasjonspapirer for å «sikre» at hvitvaskingsloven bestemmelser er oppfylt. Likevel skal man gjøre dette i et helhetlig arbeid gjennom en risikobasert tilnærming jfr. hvitvaskingsloven § 9 og punkt 2.5 lengre opp.

Etter FATF kan det være utfordrende å finne ut om en kunde er PEP og/eller finne ut hvem som er i familie og eventuelt kjent medarbeider, spesielt med henblikk på utenlandske PEP.

¹²⁶

Etter hvitvaskingslovens §§ 10 (a) har rapporteringspliktige plikt til å gjennomføre kundetiltak før en person blir kunde, (b) før visse transaksjoner finner sted eller (c) dersom det er mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering.

I forhold til avdekkingen av om en kunde skal anses som PEP etter definisjonsbestemmelsen, så skal dette skje etter reglene i hvitvaskingsloven § 10. Dette medfører at alle kunder må skrive og underskrive en egenerklæring før man eventuelt blir kunde.¹²⁷ I en slik fase vil det alltid være en risiko for at kunden lyver, holder tilbake informasjon osv. Derfor er ikke informasjon kun basert på egenerklæring tilstrekkelig. Rapporteringspliktig må også vurdere og bekrefte informasjonen som da er gitt.¹²⁸ For å gjøre dette bør de ansatte ha tilstrekkelig opplæring til å kunne vurdere og bekrefte informasjonen. Hvitvaskingsloven § 36 definerer dette, og dette harmoniserer også med hvitvaskingslovens bestemmelse om at man som rapporteringspliktig skal ha et system for å avgjøre om kunden er definert som PEP eller ikke.¹²⁹ Dersom man ikke har ansatte som forstår risikoen eller ikke vet hva de skal se etter kan det være vanskelig å ha et slikt system for å kunne avgjøre om en kunde er definert som PEP eller ikke.

Dette medfører at man skal kunne definere om en kunde er PEP eller ikke allerede i onboardingfasen gjennom de alminnelige kundetiltakene etter hvitvaskingsloven § 12 for

---

¹²⁵ NOU 2016:27 punkt 5.1.1 side 75

¹²⁶ FATF, *Guidance PEP*, avsnitt 54 side 13

¹²⁷ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) §§ 12 og 13

¹²⁸ NOU 2016:27 punkt 5.2.4.1 side 78

¹²⁹ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 12 (4)

fysiske personer og § 13 for ikke fysiske personer. Dersom rapporteringspliktige har gode systemer vil dermed de alminnelige kundetiltakene kunne være en god informasjonskilde til om en kunde er PEP eller ikke.

4.3 Forsterkede kundetiltak overfor politisk eksponerte personer

For kunder som innebærer økt risiko for hvitvasking og terrorfinansiering skal det alltid utføres forsterkede kundetiltak.¹³⁰ Med en gang en rapporteringspliktig finner ut at en kunde er PEP skal derfor forsterkede kundetiltak iverksettes. Under forsterkede kundetiltak er det i tillegg til de tiltakene de rapporteringspliktige må gjøre etter §§ 12 til 14 i hvitvaskingsloven, følgende tiltak som må gjøres: 1. Godkjenning av overordnet før en PEP kan bli kunde, eller fortsette å være kunde og 2. gjennomføre tilstrekkelige tiltak for å fastslå formuens og midlenes opprinnelse. Disse endringene harmoniserer med at EU i direktivet har forsterket fokuset på den risikobaserte tilnærmingen.¹³¹

For å sikre at den risikobaserte tilnærmingen, og dermed at de rapporteringspliktiges kundetiltak etterleves, er personlig ansvar innført som sanksjonsmulighet. Det vil si at dersom man som rapporteringspliktig ikke etterlever de tiltak man er satt til å utføre etter hvitvaskingslovens bestemmelser, og man som rapporteringspliktig bidrar til sanksjonsbrudd så kan myndighetene sanksjonere direkte på enkeltpersoner. Dette er også nytt fra den gamle hvitvaskingsloven til den nye. Det viser at myndighetene tar dette på aller største alvor, og et viktig incentiv for de rapporteringspliktige til å etterleve bestemmelsene på en god måte. I det videre skal jeg derfor drøfte godkjenning av overordnet og tilstrekkelige tiltak.

4.4 Godkjenning av overordnet

Etter hvitvaskingsloven § 18 (2) a skal rapporteringspliktig *«påse at det innhentes godkjenning fra overordnet før etablering eller opprettelse av kundeforholdet»*. Dette vil si at før man innleder et kundeforhold med en PEP så må dette godkjennes av en overordnet.

---

¹³⁰ Se Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) §§ 17,18 og 19

¹³¹ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) §§ 18 (2) a og b

Rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven er for det meste bygd opp i hierarkiske strukturer.¹³² Vurderingen her ligger i hvem i virksomheten som faktisk skal anses som overordnet. Behandlingen av kunder gjøres i all hovedsak av kundemedarbeidere nede i hierarkiet og hvor det er flere ledd frem til øverste ledelse. Men det virker ikke hensiktsmessig at kundemedarbeidere skal få godkjenning av for eksempel styreleder hver gang man skal innlemme en ny kunde i foretaket.

Utvalget har forsøkt å definere «overordnet» i utredningen.¹³³ De henviser til at direktivet henviser til at kunder som er ansett å være PEP må godkjennes av «senior management». Etter hvitvaskingsloven er det styret som har ansvaret for å sikre at virksomheten har utarbeidet virksomhetsinnrettet risikovurdering, og som skal godkjenne virksomhetens rutiner.¹³⁴ Dette medfører videre at det er «øverste ledelse» som kan sanksjoneres mot, dersom det foreligger brudd på hvitvaskingsreglene. Etter hvitvaskingsloven § 51 er dette definert til å være styret eller daglig leder.

I kraft av forvaltningen av en virksomhet så er det styret som ansetter daglig leder¹³⁵. Daglig leder vil ha ansvaret for at virksomheten driftes etter lover, forskrifter og ellers etter de føringer styret måtte legge. Dermed er «overordnet» etter mitt skjønn definert til minimum daglig leder. Likevel kan daglig leder delegerer ansvaret for godkjenning av PEP til en underordnet, dersom den personen har tilstrekkelig kunnskap om virksomhetens hvitvaskings- og terrorfinansieringsrisiko og tilstrekkelige fullmakter til å ta avgjørelser som påvirker virksomhetens risiko.

Dette kan også være en hvitvaskingsansvarlig som ikke er daglig leder, og innehar de fullmakter som beskrevet over gitt av daglig leder.

Overordnet vil etter dette defineres til å være den personen som opererer som hvitvaskingsansvarlig i en virksomhet. Vanligvis vil den hvitvaskingsansvarlige også være en del av ledergruppen, og harmoniserer med «senior management» i direktivet.

---

¹³² NOU 2016:27 punkt om øverste ledelse

¹³³ NOU 2016:27 punkt 2.3.4.7 side

¹³⁴ Se Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) §§ 7 og 8

¹³⁵ Lov 13. juni 1997 nr. 44 (aksjeloven) § 6-2 (2) og Lov 13. juni 1997 nr. 45 (allmennaksjeloven) § 6-2 (2)

4.5 Tilstrekkelige tiltak

I forhold til hvitvaskingslovens bestemmelse om at det skal utføres tilstrekkelige tiltak blir vurderingen hva som kan tillegges tilstrekkelige. I dette følger av bestemmelsens ordlyd at rapporteringspliktig må ha gjort de tiltak som etter virksomhetens risikovurdering anses som adekvat i forhold til § 18 som omhandler forsterkede tiltak for politisk eksponerte personer.

Det vil være forskjell for hva som anses som tilstrekkelige tiltak for en politisk eksponert person med lav risiko, og en politisk eksponert person med høy risiko. Politisk eksponerte personer skal alltid underlegges forsterkede tiltak, det er likevel opp til rapporteringspliktig å vurdere om minimumsreglene etter bestemmelsen kan følges. Derfor vil tilstrekkelige tiltak være vurderingsbasert ut fra hvor god undersøkelsen av blant annet midlenes opprinnelse er, og hvor sikker rapporteringspliktig er på kundens eller den reelle rettighetshaverens identitet samt kundeforholdets formål og tilsiktede art. Tiltakene vil dermed variere med graden av risikoen kunden innebærer. Hvor kundene har høy risiko vil tilstrekkelige tiltak kunne innebære at informasjonen både skal innhentes og bekreftes. Dette innebærer at man skal sjekke relevante kilder som skattemelding, regnskaper og lignende.

«Tilstrekkelige» vil etter dette være de konkrete tiltak rapporteringspliktig har gjort i undersøkelsen av politisk eksponerte personer i tråd med kundens risiko jfr. pkt. 2.5.

4.5.1 Fastslå midlenes opprinnelse

Hovedargumentet for at politisk eksponerte personer er underlagt forsterkede tiltak er risikoen for korrupsjon.¹³⁶På bakgrunn av dette kan det oppstå usikkerhet rundt midlenes opprinnelse. Rapporteringspliktige er derfor pliktig å fastslå midlenes opprinnelse og skal gjøre dette gjennom tilstrekkelige tiltak som er drøftet i punkt 4.5. Årsaken til at rapporteringspliktige må etterstrebe å fastslå midlenes opprinnelse er at disse kan stamme fra kriminell aktivitet knyttet til kundens virke som «prominent public function». Dette henger også sammen med de rapporteringspliktiges ansvar til å kjenne-sin-kunde etter den risikobaserte tilnærmingen. For å fastslå midlenes opprinnelse skal man både innhente opplysninger, men også få disse opplysningene bekreftet.

---

¹³⁶ United Nations Convention against Corruption, New York 2003, artikkel 52

4.6 Løpende oppfølging av politisk eksponerte personer

Er man definert som politisk eksponert person etter bestemmelsen i hvitvaskingslovens definisjonbestemmelser skal man underlegges forsterkede tiltak etter reglene i hvitvaskingslovens §18.

De risikofaktorer som skal legges til grunn i vurderingen er ytterligere definert i artikkel 20 i direktivet. Artikkel 20 henviser til direktivets Annex III hvor rapporteringspliktig skal skille mellom ulike risikofaktorer knyttet til kunde, produkter, transaksjoner og geografisk risiko.

¹³⁷

Arbeidet med bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering er en dynamisk prosess. Og selv om en kunde har gjennomgått en grundig vurdering av rapporteringspliktig ved onboarding, så kan kundens situasjon endre seg underveis, uten at kunden selv informerer de rapporteringspliktige om dette. Derfor skal det, etter at kunden har blitt kunde, foretas løpende vurdering av om kundens situasjon har endret seg.¹³⁸I de tilfeller hvor den løpende oppfølgingen medfører at statusen til kunden endrer seg fra å være politisk eksponert person, skal rapporteringspliktig likevel fortsette de løpende vurderinger i minimum ett år etter avsluttet stilling eller verv.

Løpende oppfølging gjøres på bakgrunn av virksomhetens risikovurdering. Det er de rapporteringspliktiges ansvar å hele tiden være oppdatert på kundenes status.¹³⁹ Det har vært en diskusjon, blant annet av FATF om hvilke tiltak som vil anses å være tilstrekkelige i forhold til å undersøke politisk eksponerte personer. og da med tanke på hvordan man på en god og sikker måte skal innhente adekvat informasjon om kundene. Advokatforeningen har blant annet anbefalt sine medlemmer å innhente mer informasjon om sine kunder med forhøyet risiko gjennom «søk på internett, sjekk av ligningstall mv.»¹⁴⁰

---

¹³⁷ Directive (EU) 2015/849 of 20 May 2015, *Annex III*

¹³⁸ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 24

¹³⁹ FATF, *Guidance PEP*, avsnitt 58

¹⁴⁰ https://www.advokatforeningen.no/radgivning/hvitvasking/kundekontroll/forsterkede_kundetiltak/ - lest 19.04.2019

4.7 Lister av politisk eksponerte personer

Et verktøy i virksomhetenes verktøykasse for å gjøre tilstrekkelige tiltak, og som til tider har vært omdiskutert, er lister over hvem som kan defineres som politisk eksponert. FATF stiller seg kritiske til bruk av lister som ledd i den forsterkede kontrollen av politisk eksponerte personer.¹⁴¹ Samme innstilling har utvalget i NOU 2016:27. Årsaken til dette er at det i all hovedsak per dags dato kun forefinnes kommersielle lister. Etter veiledningen fra Finanstilsynet til den gamle hvitvaskingsloven var det antatt at tilstrekkelig innsats for å avdekke politisk eksponerte personer var gjennom å abonnere på slike kommersielle lister.¹⁴²

Rui har også uttalt seg rundt bruk av kommersielle lister. Hvor det er en del hensyn som veier mot å opprette offentlige lister, herunder at tilbyderne av disse listene ikke er underlagt «offentlig kvalitetssikring og kontroll».¹⁴³ Dette bidrar til at man kan sette spørsmålsteget ved kvaliteten på kommersielle lister. I tillegg vil det være vanskelig å fastslå om listene inneholder adekvat informasjon med tanke på innhold.

Som tidligere beskrevet vil ikke eventuell bruk av lister alene tilfredsstillende kravene til tilstrekkelige tiltak etter den nye hvitvaskingsloven, men lister kan brukes som et ledd i å effektivisere prosessen med å identifisere politisk eksponerte personer. Likevel finnes det per i dag ingen lister som kan anses som fullgod i denne hensikt, og da vil det sikreste for rapporteringspliktige være å ikke benytte seg av slike.

Finans Norge ved Tom Staavi fremmer at næringen selv ønsker «bedre tilrettelegging fra myndighetenes side, for eksempel offentlige registre» i kartleggingen av politisk eksponerte personer.¹⁴⁴ FATF mener at slike lister også vil være vanskelig å gjennomføre, men Danmark har løst dette ved at Finanstilsynet holder en offentlig liste over alle som er definert etter hvitvaskingsregelverket som politisk eksponert person i Danmark.¹⁴⁵

Jeg vil komme ytterligere tilbake til dette i punkt 5.2.1.

---

¹⁴¹ FATF, *Guidance PEP*, avsnitt 61-62

¹⁴² Rundskriv fra Kredittilsynet 23. juni 2009

¹⁴³ Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: Fenomenet, regelverket, nye strategier*, (2012) side 293

¹⁴⁴ <https://www.finansnorge.no/blogger/blogg-staavi/ikke-en-svarteliste/> - lest 21.04.2019

¹⁴⁵ Lovtidende A, *Bekendtgørelse om indberetning og offentliggørelse af oplysninger om indenlandske politisk eksponerede personer*, (2017)

4.8 Offentlig tilgjengelig informasjon

I tillegg til at man skal ha systemer for å avdekke hvitvasking og terrorfinansiering, så må disse systemene også inkludere manuell oppfølging i visse tilfeller. Selv om man er pålagt å ha systemer, må den rapporteringspliktige gjøre alt hen kan for å finne ut om kunden har forhøyet risiko.¹⁴⁶ Dette er en del av direktivets, og FATFs «enhanced customer due dilligence» prosess. Som et supplement til lister kan ett annet verktøy i forbindelse med dette være søk på internett eller i offentlige registre.

Dette vil også være en del av de tilstrekkelige tiltakene, men kan ikke anses som tilstrekkelig alene. FATF har uttalt at de anser det som hensiktsmessig for foretakene å innhente mest mulig informasjon om kundene i forhold til «kjenn-din-kunde» prinsippet. For å gjøre dette er internett alene, men også sosiale medier et verktøy som kan bidra til å få en større oversikt over sine kunder. Derfor anbefaler FATF at man benytter seg av definerte søkeverktøy tilbudt av spesialiserte tilbydere innenfor antihvitvasking og antiterrorarbeid.¹⁴⁷

Min vurdering av dette er at FATF her går litt mot seg selv med tanke på at de er svært negativ til kommersielle lister. De samme vurderinger bør derfor legges til grunn ved bruk av slike søkemotorer som ved bruk av kommersielle lister. Søk på internett og sosiale medier behøver ikke å gi riktig informasjon, og bør således ikke være å anse som «tilstrekkelig tiltak» alene.

4.9 Oppsummering

Som drøftelsen i kapittel 4 viser så er tiltakene etter den nye hvitvaskingsloven skjerpene i forhold til den gamle loven. Blant annet holder det ikke lengre å bare innhente opplysninger for å oppfylle bestemmelsene. Rapporteringspliktige skal nå innhente, vurdere og bekrefte opplysninger gitt av kunden. Dette er også i tråd med direktivet og FATFs anbefalinger.

Likevel er det slik at dette gjøres basert på virksomhetenes risikobaserte tilnærming. Siden reglene rundt tiltak er flytende, kan det være forskjeller fra de ulike rapporteringspliktige hvordan de utfører tiltakene, og hva virksomhetene selv definerer å være «tilstrekkelig». For å

---

¹⁴⁶ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven) § 38

¹⁴⁷ FATF, *Guidance PEP*, avsnitt 60

utføre «tilstrekkelige tiltak» på en adekvat måte finnes det per i dag flere måter å gjøre dette på.

5 RETTSPOLITISK DRØFTELSE

5.1 Legaldefinisjonen av politisk eksponerte personer

I forhold til en rettspolitisk betraktning rundt politisk eksponerte personer, og eventuelle endringer, så vil hensynet til den allmenne rettsfølelsen til folk – herunder tilliten til lovgiver, samt hensynet til ressursbruk hos både de rapporteringspliktige og tilsynsmyndighetene tilsa at det er rom for å gjøre noen endringer eller tilpasninger til dagens regelverk. Dagens regelverk er likevel internasjonalt anerkjent, og det er viktig å ha i bakhodet at ved å kompromisere for mye med dagens regelverk kan Norge igjen få negativ oppmerksomhet internasjonalt på området.

Den fremste kritikken som har kommet i kjølvannet av den nye hvitvaskingsloven er diskutert i punkt 3.15 og går i hovedsak ut på at 1. personkretsen er utvidet, 2. man vet ikke hvor lenge rapporteringspliktig anser kunder som politisk eksponert person og 3. at barn kommer under denne bestemmelsen helt fra fødsel av. Disse punktene ble omtalt i en artikkel hos Dagens Næringsliv 17.august 2018.¹⁴⁸

Når det gjelder personkretsen så er den, som drøftet tidligere, utvidet sammenlignet med hva den var i den gamle hvitvaskingsloven. Blir man som kunde definert til å være politisk eksponert person etter loven, så er rapporteringspliktig underlagt reglene i hvitvaskingsloven § 18. Hvitvaskingslovens definisjonsbestemmelse er etter drøftelsen i denne oppgaven samsvarende med de internasjonale regler på området. Likevel er det ett område likevel er det, basert på mitt skjønn, hensiktsmessig å foreslå en liten endring av definisjonsbestemmelsens bokstav g. Dette drøftes ytterligere i punkt 5.1.1.

For alle praktiske formål så kan ikke noen rapporteringspliktige nekte kunder å bli kunde selv om de er å anse som politisk person jfr. mottaksbestemmelsen i finansavtaleloven § 14. Det å

---

¹⁴⁸ <https://www.dn.no/magasinet/dokumentar/finans/bank/teknologi/star-pa-svarteliste-sammen-med-tunge-kriminelle-og-terrorister/2-1-396593> – lest 19.04.201

være definert som politisk eksponert person i seg selv skal derfor i utgangspunktet ikke legge noen begrensninger for kunden, annet enn at rapporteringspliktig må iverksette de forsterkede kundetiltak for personen som følger av § 18.

Når det gjelder tidsperioden for hvor lenge man skal anses som politisk eksponert person etter avsluttet verv, så skal rapporteringspliktige gjøre subjektive vurderinger av dette basert på virksomhetens risikoprofil. Dette kan bidra til at forskjellige rapporteringspliktige vurderer dette forskjellig, og at kunder som anses som politisk eksponert person hos en rapporteringspliktig ikke gjør det hos en annen, det vil dermed ikke være formålstjenlig å skulle endre på denne bestemmelsen, da dette er en løpende vurdering hver enkelt rapporteringspliktig må gjøre basert på virksomhetens risikoprofil.

Forslag til noen endringer vil bli behandlet i det følgende.

5.1.1 Nært familiemedlem av politisk eksponerte personer – forslag til endring

Etter drøftelsen i punkt 3.12 så bør bestemmelsen som omhandler nært familiemedlem utvides til også å omfatte søsken av politisk eksponerte personer.

I tillegg bør det gjøres en presisering av forståelsen av hva som skal regnes som «barn» etter bestemmelsen. Ved å presisere at barn først faller inn under bestemmelsen når de er i strafferettslig alder vil man etter mitt skjønn bedre komme i tråd med direktivets bestemmelse om påvirkning. I de fleste tilfeller vil man i enklere grad avdekke eventuelle kriminelle forhold hos barn, tidligere enn hos voksne, da barn har mindre juridisk selvråderett og andre typer transaksjonsmønstre enn hva tilfellet vil være for voksne kunder.

Ved å gjøre dette vil man etter mitt skjønn være i tråd med allmenn rettslig forståelse, og man kan bedre argumentere for «mannen i gata» at dette er hensiktsmessig. I tillegg vil dette medføre lettelse for rapporteringspliktige i form av bedre anvendelse av ressurser.

5.2 Kundetiltak for politisk eksponerte personer

5.2.1 Ulike klasser av politisk eksponerte personer

Etter risikoprinsippet kan rapporteringspliktige benytte minimumstiltak etter hvitvaskingslovens § 18. Norge er et land med lav forekomst av korrupsjon og hvitvasking og det burde derfor kunne være mulig å skille mellom norske og utenlandske politisk eksponerte personer ut fra en risikobasert vurdering. Det vil være forskjell om man snakker om en politisk eksponert person som ikke utgjør noen spesiell forhøyet risiko enn det å være politisk eksponert i seg selv og en person som innbefatter høy-risiko. Dersom det er tilfellet kan rapporteringspliktig gjennomføre minimumstiltakene etter § 18 i hvitvaskingsloven. Dersom det motsatte er tilfellet må rapporteringspliktig iverksette skjerpede tiltak, både i onboardingsfasen, men også løpende.

Loven legger opp til at de rapporteringspliktige selv skal utarbeide en subjektiv risikovurdering for sin virksomhet. Dette åpner opp for at rapporteringspliktige i utgangspunktet kan benytte minimumsreglene for forsterkede tiltak overfor norske politisk eksponerte personer. Dette henger sammen med at Norge har lav risiko for hvitvasking, korrupsjon osv. Disse oppmykningene er likevel implisitt innarbeidet i § 18, og det vil derfor ikke være hensiktsmessig å utarbeide en egen bestemmelse rundt dette.

Dersom man hadde definert forskjellige klasser av politisk eksponerte personer vil man kunne oppfatte Norge som en «trygg havn» og dermed indirekte øke risikoen for hvitvasking, terrorfinansiering, korrupsjon etc.

5.2.2 Forslag til utarbeidelse av felles norsk liste

Finans Norge har etterlyst et mer entydig regelverk rundt behandlingen av politisk eksponerte personer¹⁴⁹. Herunder hvilke tiltak som anbefales slik at de rapporteringspliktige får et konsistent grunnlag til hvilke kundetiltak de til enhver tid skal føre. Loven lister opp «tilstrekkelige tiltak» for å finne ut mest mulig om sine kunder. Gjennom drøftelsen er disse tiltakene belyst, og de består av flere faktorer for at de rapporteringspliktige skal kjenne sine kunder på en tilfredsstillende måte. De rapporteringspliktige bruker etterhvert mye tid på å både finne ut hvem som er politisk eksponerte kunder, men også den løpende kontrollen.

---

¹⁴⁹ <https://www.finansnorge.no/blogger/blogg-staavi/ikke-en-svarteliste/> - lest 18.04.2019

Ett forslag Finans Norge har kommet med er at det burde utarbeides en nasjonal, felles liste over hvem som er å anse som politisk eksponerte personer. Mange rapporteringspliktige benytter seg i dag av kommersielle lister. Dette er FATF og utvalget i NOU 2016:27 kritiske til, da disse listene ikke er statlig kontrollert. I tillegg har ikke listene samme oppfatning av hvilke definisjoner som gjelder for politisk eksponerte personer etter loven. En nasjonal liste vil på mange måter lette arbeidet for de rapporteringspliktige i definisjonen av politisk eksponerte personer. Det fordrer likevel at listene er helt oppdatert og kontrollert av statlige myndigheter.

Danmark har opprettet en slik liste. Denne er driftet av det danske Finanstilsynet, og er inntatt i den danske hvitvaskingsloven § 18 stk. 7 som sier at «*Erhvervsministeren fører og offentliggør en liste med navne på personer, som er omfattet af § 2, nr.8.*»¹⁵⁰ Organiseringen av listen, hvem som skal omfattes av listen er tilføyet den danske hvitvaskingsloven i Lovtidende A, 2017.¹⁵¹ Her fremgår det at det er det danske Finanstilsynet som har ansvaret for å føre denne listen. Alle instanser som faller inn under bestemmelsen om hvem som skal defineres som politisk eksponerte personer må selv melde inn til Finanstilsynet hvem som er å anse som politisk eksponert.

Dette er likevel en nasjonal liste, de danske rapporteringspliktige vil således gjøre undersøkelser etter direktivet og FATF for utenlandske politisk eksponerte personer. Likevel vet man automatisk hvem som er innenlandske PEP ved å søke på listen til Finanstilsynet. Etter mitt skjønn kan vil dette være ressursbesparende for de rapporteringspliktige. I tillegg vil ansvaret for å definere politisk eksponerte personer være delt mellom det offentlige og de private virksomhetene.

Et forslag til endring i den norske hvitvaskingsloven er derfor at man oppretter en nasjonal liste etter samme mønster som Danmark styrt av Finanstilsynet. Dersom hvert land får opprettet slike lister vil dette bidra til å kunne lette arbeidet, både for de rapporteringspliktige, men også myndighetene i arbeidet med bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering. Dette harmoniserer med arbeidet med bekjempelse av slik kriminalitet er en dugnad mellom det offentlige og de rapporteringspliktige.

---

¹⁵⁰ LOV nr 651 af 08/06/2017 (Danmark)

¹⁵¹ Lovtidende A, *Bekendtgørelse om indberetning og offentliggørelse af oplysninger om indenlandske politisk eksponerede personer*, 2017

6 KONKLUSJON

Gjennom drøftelsene i denne oppgaven har jeg forsøkt å bringe til klarhet i hvem som er å anse som politisk eksponert person etter reglene i hvitvaskingsloven § 2, og hvordan politisk eksponerte personer behandles i et antihvitvaskingsperspektiv etter § 18. Som diskutert i oppgaven er personkretsen av politisk eksponerte personer utvidet i den nye hvitvaskingsloven enn hva tilfellet var i den forrige loven. Dette har medført at de rapporteringspliktige må håndtere flere personer med forhøyet risiko enn tidligere. Med forhøyet risiko medfølger også et større omfang av tiltak for å minimere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering. I tillegg er en vesentlig endring av definisjonen av politisk eksponerte personer det at den tidligere tidsbegrensningen er tatt bort. I forhold til medias dekning av politisk eksponerte personer er dette den endringen som har medført den største uklarheten, spesielt de som har vært brukere av kommersielle lister.

Derfor har jeg i oppgaven også forsøkt å gjøre noen rettspolitiske betraktninger på hvilke presiseringer og eventuelt tiltak man som lovgiver kan gjøre for å få et konsistent og oppdatert system, til felles bruk for alle rapporteringspliktige, deriblant opprettelse av en nasjonal liste over politisk eksponerte personer.

Norge har historisk hatt et «problematisk» forhold til området rundt hvitvasking og terrorfinansiering. Problematisk i den forstand at Norge har blitt dømt tre ganger i EFTA domstolen som følge av mangler på området i forhold til den internasjonale lovgivningen.¹⁵² Dette i tillegg til den sterke kritikken som fremkom av FATF i evalueringen av Norge i 2014, har bidratt til at regjeringen har satt et sterkere fokus på området. Gjennom iverksettelsen av den nye hvitvaskingsloven har vi nå et regelverk som både harmoniserer med EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv, men som også er i tråd med FATFs anbefalinger. Dette gjelder også spesielt rundt lovgivningen rundt politisk eksponerte personer som nå er fullt ut «compliant» i forhold til den internasjonale lovgivningen. Likevel er det viktig å påminne leseren om at arbeidet med bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering er en dynamisk prosess, og det må derfor påregnes at regelverket blir revidert eller endret i takt med internasjonale tilpasninger slik at man har ett felles sett med «verktøy» for å bekjempe denne samfunnsmessige utfordringen.

---

¹⁵² <https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/EU-EOS-informasjon/EU-EOS-nytt/2016/eucos-nytt---10.-februar-2016/> - lest 21.04.2019

28.mars 2019 kom en oppfølgende rapport om Norges arbeid rundt hvitvasking og terrorfinansiering fra FATF.¹⁵³ Denne rapporten tar for seg det arbeidet Norge har gjort på området siden evalueringen i 2014 og gjennom implementeringen av den nye hvitvaskingsloven.¹⁵⁴ Siden denne rapporten kom når oppgaven nesten var ferdigstilt, er det hensiktsmessig å kort nevne de bemerkninger FATF har gjort rundt Norges arbeid rundt politisk eksponerte personer etter implementeringen av det internasjonale regelverket, iverksettelsen av den nye hvitvaskingsloven. Denne rapporten er derfor ikke behandlet i noen annen form enn til opplysning for leseren, men kan ses i sammenheng med drøftelsen av denne oppgaven.

Etter FATFs oppfølgingsrapport scorer nå Norge høyt på området rundt politisk eksponerte personer. Dette viser at vi nå har et oppdatert regelverk på området, i tråd med det internasjonale regelverket.

---

¹⁵³ <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/fur/Follow-Up-Report-Norway-2019.pdf> – lest 21.04.2019

¹⁵⁴ Lov 01. juni 2018 nr. 23 (hvitvaskingsloven)

KILDELISTE

Lover

Lov 17. mai 1814 Kongeriket Noregs Grunnlov.

Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven)

Lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven)

Lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven)

Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)

Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven)

Lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven)

Lov 20. mars 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) – opphevet

Lov 07. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen

Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven)

Lov 17. juni 2005 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven)

Lov 06. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) – opphevet

Lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven)

Lov 16. juni 2017 nr. 48 om adopsjon (adopsjonsloven)

Lov 01. juni 2018 nr. 23 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven)

Forskrifter

FOR 28. november 2003 nr. 1935 *Instruks for forsvarssjefen*

FOR 13. mars 2009 nr. 302 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv.

Rundskriv fra Kredittilsynet 23. juni 2009 (RFT-2009-8)

Forarbeider

NOU 2016:27 *Ny lovgivning om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering II – Andre delutredning*

NOU 2015:12 *Ny lovgivning om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering – Første delutredning*

Prop. 40 L (2017-2018) Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak) *Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven)*

Internasjonale rettskilder

Vienna convention on Diplomatic Relations 18 April 1961

United Nations Convention against Corruption, New York 2003

Resolution 1617 (2005) Adopted by the Security Council at its 5244th meeting, on 29 July 2005

Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the council of 26 October 2005 *on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing.*

Directive (EU) 2015/849 of the European parliament and of the council of 20 May 2015 *on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC*

FATF, *International Standards On Combating Money Laundering And The Financing Of Terrorism & Proliferation.* The FATF Recommendations, (2013) – Updated October 2018

LOV nr 651 af 08/06/2017 (Danmark) - *Lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven)*

Lovtidende A, 2017, Udgivet den 28. december 2017, *Bekendtgørelse om indberetning og offentliggørelse af oplysninger om indenlandske politisk eksponerede personer*

Juridisk litteratur

Rui, Jon Petter, *Hvitvasking: fenomenet, regelverket, nye strategier*, (Oslo 2012).

Eckhoff, Torstein, *Rettskildelære*, 5. utgave ved Jan E. Helgesen (Oslo 2012).

Andenæs, Johs. og Fliflet, Arne, *Statsforfatningen i Norge* 10. utgave 2. opplag (Oslo 2008).

Nettsteder

www.stortinget.no

www.regjeringen.no

www.forsvaret.no

www.finansnorge.no/blogger

www.advokatforeningen.no

www.fatf-gafi.org

www.snl.no

www.lovdata.no

www.rechtsdata.no

<https://no.wikipedia.org/wiki/Adjutant>

17. august 2018 – *Står på svarteliste sammen med tunge kriminelle og terrorister*

<https://www.dn.no/magasinet/dokumentar/finans/bank/teknologi/star-pa-svarteliste-sammen-med-tunge-kriminelle-og-terrorister/2-1-396593>

Gravklev, Henning. *Skruene strammes til i ny hvitvaskingslov*. 18.05.2018

<https://blogg.pwc.no/granskingsbloggen/skruene-strammes-til-i-ny-hvitvaskingslov>

Andre kilder

FATF Guidance, *Politically Exposed Persons (Recommendations 12 and 22)*, 2013

FATF, *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures, Norway*, Mutual Evaluation Report, December 2014

Sametingets budsjett 2018, *Sametingsrådets forslag til innstilling*, 2018

Georgsen, Ragnhild, *Direkte og indirekte eierskap*, Tax Justice Network (Oslo 2018). Hentet fra:

http://www.taxjustice.no/uploads/documents/Direkte_og_indirekte_eierskap_okt_2018_ensidig.pdf

Økokrim, (08. november 2018). *Trusselvurdering*. Hentet fra:

<https://www.okokrim.no/okokrims-trusselvurdering-2018.6123197-411472.html>

Finanstilsynet (DK), *Vejledning til reglerne om politisk eksponerede personer* (1.februar 2018). Hentet fra: https://www.finanstilsynet.dk/~/_media/Tal-og-fakta/2018/PEP/Vejledning-til-reglerne-om-politisk-eksponerede-personer-010218-pdf.pdf?la=da